

Ino Nalawara Damaga Neturakki Juan Ino Mapeafu Sitawa Turak

Iyawa turak, neturakki Pablo sino nangu-ruwira a nakkakarampat sey Efeso anda sino korwanira a lubbun sey Asia Menor. Sin neturakkanna yaw, nabalud sey Roma gafu sino nangibanyanna sino nalawara damag mapeafu ki Afu Jesu Kristo.

Sino gafuna yawa turak, nepakaammuwi Pabloweno planowi Dios ta pittatanneno ammina ana sito lubag anna sey langit ta i Kristo pelangino afafura (1:10). Kunnantu, sinapi'na kappay sino manguruwira si pittatanda naddino nakanda gafu sino nesapatanda ammin ki Kristo takesi mekunneno aggangwara sino planowi Dios.

Niyampariyi Pablo ta ipakaammuneno kekunnanneno pittatantama mangurug. Sinapi'na si amminira a mangurug, meyampariyira si partineno tata a baggi, e i Jesu Kristoweno kunnangke ulunenaya baggi. Sinapi'na kappay si kunnangke balayino manguruwira, e i Kristoweno kunnangke fundasiyonna. Neyamparingnga kappayi Kristo andino manguruwira sikwana si matawera.

Ana kappayino maammuwantam mapeafu sino nalawara akwanino matawera, abbing anda mapparanak, aripannira andino makwan aripan sikwara. Sino ambu'nenno turak, ana kappayino

maammuwantam mappeafu sino iya'da i Dios sino manguruwira ta pimu'da nad sino baggira takesi ammayira balabaliyani Satanas.

Ino Bagga'na Yaw

Ino gafuneno turak 1:1-2

Ino akkakokwaneno manguruwira ki Jesus
1:3-3:21

Ino tuntulan naddino manguruwira 4:1-6:9

Ino palanirino manguruwira 6:10-20

Ino ambu'nenno turak 6:21-24

Ino Sapita Nabbali Si Tolay

¹ Sin liyeya naparatu yo lubag, anennino naingnganan si Sapita* mangipakaammu ki Dios. Iyawa Sapit, nekanayun ki Dios, se antu, Dios kappepay. ² Anen inaya Sapit ki Dios sin awangkepaya naparatu. ³ Antuweno nepamaratuwi Dios si ammin, e awaningke a naparatu, nu bakkanna gafu sikwana. ⁴ E antu kappayino paggabwatanino biyangnga amamina meyamparig si sirwata mawwaldag sino nakammimo tolaira. ⁵ Iyawa sirwat, waldaneno lammuka ana sino tolaira, e ino lammuk, ammena makaaddap sinaya sirwat.

⁶ Agyanino tolaira dinunduni Dios a minggan si Juan.† ⁷ Ino nanundunani Dios sikwana, ipakaammuneno sirwat takesi ammina tolaira, dingngagganda e kuruwanda nad. ⁸ Bakkanni

* **1:1** 1:1 Ino sapit, ipakaammuneno ana si nakam, antu gafuna, ino sapitanna yaw si i Kristoweno Sapit, anggama sapitan si antuweno pangammuwanna tolaira sino nakammi Dios. † **1:6** 1:6 Iyawa Juan, i Juan a Gumabawtisar, bakkannino adalari Jesus a nanurak sitaw.

Juanino sirwat, nu ammena lud ginamwang pelanga mipakaammu mappeafu sinaya sirwat. ⁹ Se aneno ginamwang kappaya antuweno gakkuruwa sirwata mawwaldag sino ammina nakammino tolayira.

¹⁰ Inaya naingnganan si Sapit, inang sito lubag, e massiki antuweno nepamaratuwi Dios sino tolayira, ammera kappay naimunuwan. ¹¹ Massiki inang sino gakkuruwa lubbunna, inammera kappay. ¹² Udde agyampayino nanggammira sikwana e nanguruwira. Ireo niya'danna si kalintiyana mabbali si abbingi Dios. ¹³ Ino nabaliyanda si abbingi Dios, bakkannino gagan-gena tolaya meyanak sito lubag, se ammena naggabwat sino gakkanna tolaya mabbing, nu ammena lud naggabwat sino pannakadama i Dios a Amara.

¹⁴ Inaya Sapit, nabbali si tolay e nakilub-bun sikwami. Minangkallakka tolay e passiy-ingke a gakkuruwino sinapi'na. Initamiyeno kinalawanna a antuweno kinalawarino tatatata ke a Abbingi Dios a naggabwat sino Amana.

¹⁵ Nassapiti Juan mappeafu sikwana, nekunna si, "Antuwen yawino sinapikku sin nassapi-tangku sikwayu si, 'Ino metufad sikwak, nangatu amma sikwak, se anen massiki sin ammek kepay neyanak.' "

¹⁶ Gafu sino dokalla angngikalla'nga, kanayuna madadaggananino nalawara iya'dana sikwatama mangurug. ¹⁷ Ino lintiyi Dios ino nepakaammuwi Moises, udde ino nepaita i Jesu Kristo, antuweno kakuruwan mappeafu ki Dios annino angngikalla'nga sikwatam. ¹⁸ Awaningke

a tolaya nakaita ki Dios, udde ino tatatata ke a Abbingnga a kakunnana a agyan sikwana, antuweno nipakaammu mappeafu ki Amana.

Ino Netulduwi Juan A Gumabawtisar
(*Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18*)

¹⁹ Wasinoy, aneno papadiyera andino Levitera a kaduffunanda a inang ki Juan. Dinundunireno pangafuwanirana Judyu sey Jerusalem ki Juan ta ibebu'da nu sanneno katolena. ²⁰ Amme neyimaddi Juanino kakuruwan, nu ammena lud nepunnuwa nassapit si, “Bakkannakino Kristo a dinunduni Dios.”

²¹ “Inyaka mat?” kunda sikwana. “Ikka nalangi Elias a gumalabbun si'ina kunda si muli kappay?”

“Bakkan,” kunni Juan.

E nekunda kappay si, “Tantaro nu ikkeno gumalabbuna aggataronammi?”

“Bakkampay,” kunna.

²² “Nu kunnenoy, inyaka mat? Ituldum mantu ta warana a sapitammi sino nanundunira sikwami. Sanneno sapitannu mappeafu sikwam?”

²³ “Ikkanakino neyakkuruwanino neturakki Isaias a gumalabbun si'ina sapitanna si wara magyan sey kalolowata mikulawu sino tolayira si, ‘Pallawarandawino dalana pangannanino Afutama gumamwang.’ ”[‡]

²⁴ Wara so kunnenoy, inayira a dinundunino Fariseowera, ²⁵ kunda kappay ki Juan, “Nu

[‡] **1:23** 1:23 Isaias 40:3

bakkangkeno Kristo onnu i Elias onnu ino gumalabbuna gumamwang, sangka lang mantuwa mamawtisar?”

²⁶ Sinabbi Juan si, “Danum pelangino pamawtisarku sino tolayira, udde ana sikwayu sito ingkeinino ammeyu naimunuwan nu inya.

²⁷ Antuweno metufad sikwak. Ino kakuruwanna, massiki ino muttad sino gakanneno sapatu'na, ammena meannunga akwangku se medayawingke amma sikwak.”

²⁸ Amminira yawa nakwa, nakwera ammin sey Betania sino dammanggeno wawwanga Jordan a nababbawtisarani Juan.

Ino Karnerowa Mewa'lat Ki Dios

²⁹ Waso kadarama'nenoy, inita i Juani Jesus a umara'ni, e sinapi'na si, “Itandaw lud, antuyanino karnerowa neya'da i Dios a mewa'lat takesi ariyanneno liwa'na tolayira sito lubag.

³⁰ Antuyanino sinapikkuwa metufad sikwaka nangatu amma sikwak, se anen massiki sin ammek kepay neyanak. ³¹ Massiki ikkanak si'in, ammek naimunuwan nu inya. Udde ino gakkagguwa mamawtisar sino tolayira si danum, takesi mepakaammu sikwayuwa gakagaka i Israel si antuweno dinunduni Dios.”

³²⁻³³ Nepakaammuwi Juanino nakwa e sinapi'na si, “Sin pittana, ammek gakkuruwa naimunuwan nu inya, udde i Dios a nanundun sikwaka mamawtisar sino tolayira si danum, sinapi'na sikwak si, ‘Maitammeno Espirituk a maddassag sino tata tolay ta magyan sikwana, e antuneno mamawtisar sino tolayira sino Espirituk.’ E gakkuruwa initakino Espirituwi

Dios a kunnangke kalapatiya naddassag ki Jesus e nagan sikwana. ³⁴ Gafu sino nitangku sinay, ita'daggu si antuweno Abbingi Dios.”

Ino Palunguwera A Adalani Jesus

³⁵ Waso kadarama'na kappay inoy, agyanda Juan annino adwera a adalanna. ³⁶ Nedipa'na i Jesus a matta'lib, e sinapi'na si, “Antuwenayino karnerowa neya'da i Dios a mewa'lat.”

³⁷ Wasin diningngaggino adwera a adalanino sinapiti Juan, dinandanira ki Jesus. ³⁸ Nallangiye Jesus, initanera a dumandan, e nebebu'na si, “Wara sapitandaw?”

E sinabbadda si, “Rabbi, sintawino pagyanannu?” (Ino anggama sapitannino Rabbi, Mesturu.)

³⁹ E sinapiti Jesus sikwara si, “Intam ta maitayu.” Antu gafuna, nebulunira ki Jesus e inanda initenyo pagyananna, e naganira sinay si alas kwatro kiyad si gafi.

⁴⁰ Ino tata sikwara a naningngag sino sinapiti Juan anna dinandan ki Jesus, i Andres a kolaki Simon Pedro. ⁴¹ Kinangkamanna a sinufuki Simon e sinapi'na sikwana si, “Sinumpalam-miyeno Mesias.” (Ino anggama sapitan, ino Kristo a dinunduni Dios sito lubagga matturay.)

⁴² Neiyangnga i Simon ki Jesus. Sinulangngani Jesusi Simon, kasena sinapit sikwana si, “Ikka i Simon a abbingi Juan. Nganandakana si Cefas.” (Iyawa angan, kakunna i Pedro a ino anggama sapitan, batu.)

Ino Nayani Jesus Sikwara Felipe Anni Natanael

⁴³⁻⁴⁴ Waso metufara aw, dinandammi Jesus a umang sey probinsiya a Galilea. Sinumpalanani Felipe a kalubbunanda Andres anni Pedro a taga-Betsaida, e sinapi'na sikwana si, “Mebulungka sikwak ta mabbalika si adalanku.”[§]

⁴⁵ I Felipe, inangnga inintufuki Natanael, e wasin sinumpalanna, nekunna sikwana si, “Sinumpalamminino tolaya neturakki Moises sino leburuwa neturakkanino lintig anna neturak kappayino gumalabbunira si'in. Antuwi Jesus a taga-Nazaret a abbingi Jose.”

⁴⁶ Sinabbi Natanael si, “Ma, wara kad nalawad si maggabwat sey Nazaret?”

“Anta lud ta itannu,” kunni Felipe.

⁴⁷ Wasin inita i Jesusi Natanael a umara'ni, sinapi'na si, “Antuwenayino gakkuruwa gaka i Israel a awaningke nassisiriyanna.”

⁴⁸ “Sanneno nangammuwannu sikwak?” kunni Natanael.

E kunni Jesus sikwana si, “Initatakan sin aggatutturannu sino fungalla kayuwa igos sin ammeraka kepay inayani Felipe.”

⁴⁹ “Afu, ikka ma'lurino Abbingi Dios,” kunni Natanael, “ikkeno Ariya aggataronammi sito Israel.”

⁵⁰ E nekunni Jesus si, “Ma, kuruwannumpay si ikkanaki Kristo gafu sino nassapitanku si initataka sino fungalla kayu? Oddu kepeneno maitayuwa kakka'baw amma sinoy.”⁵¹ E sinapiti Jesus sikwara ammin si, “Gakkurug yo sapitanku sikwayuwa maitayuneno langita

§ **1:43-44** 1:43, 44 Ino sapitanna sino dami'na Griego: “Dumandangka sikwak.”

mabukkatan andino anghelira i Dios a muluuliya maddassag anna sumullu sikwaka Abbingnga Tolay.”

2

Ino Kasar Sey Cana

¹ Wasino mekatalluwa aw, aneno kasar sey Cana a tata a lubbunna Galilea. Ana sinayino ina i Jesus, ² e naayangkappayi Jesus andino adalan-nera. ³ Wasin naambutinnino tayug,* sinapitino ina i Jesus sikwana si, “Naambutinnino tayuwa inumanda.”

⁴ E nekunni Jesus si, “Ina, ammemmad sapitannino akwangku. Ammena kepay nada'ngeno tiyempoka mangipaita sino pannakadamak.” ⁵ E sinapitino inana sino kaduffunandera sinay si, “Akwandaw massiki sanneno pakwana sikwayu.”

⁶ Aneno gagangena Judyu mapeafu sino fustuwa akwanda a mamaggu. Antu gafuna, aneno annammira a darokkalla angang sinaya madanuman si lima lateno kadda tata.†

⁷ E kunni Jesus sino kaduffunandera si, “Pannundawino angangira si danum.” E pinannura amminino angang. ⁸ Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Maggauggayu takesi iyandaw sino makammu sino kasar.” Antuweno inangwara, ⁹ e nabbaliyen si tayuwino danum, e sininsimanino makammu. Gafu se ammena

* **2:3** 2:3 Ino tayungnga Judyu, nangwa si diyuna ubas. Kunnange bawuwa tayunggeni katuyangnga. † **2:6** 2:6 Lima a lata onnu tatuta litro onnu adwafulu onnu tallufuluwa galon.

ammuweno naggabwatanino nalawara tayug, se ino pelang kaduffunandereno nakaammu, nepaayangngeno lalakiya makkasar, ¹⁰ e sinapi'na sikwana si, “Sannera yaw, se gagangayino tolayira a iyuntara a iyannayino nalawara tayug, takesi nanu nakaodduwerana ninum, kasera ilawanino narakkatta tayug. Udde ikka, tangananino inangwam se nangambutannuwa nelawanino kalalawaran.”

¹¹ Inaya inangwa i Jesus sey Cana a tata a lubbunna Galilea, antuweno palunguwa kakka'bawa inangwana a mangipaita sino pannakadamana. E nanguruwino adalannera sikwana.

¹² Wasin nabalinin inoy, inanda Jesus annino inana, ino kakkola'ngera andino adalannera sey Capernaum. Ammera mabaya magyan sinay.

Ino Nappaanawani Jesus Sino Mallakuwera Sino Templo

(Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48)

¹³ Wasin ara'niyennino fiyestana Judyu a ngananda si La'wutan, inanda Jesus sey Jerusalem. ¹⁴ Sinallung sino Templo, e dina'nganeno mallakuwera si baka, karnero, anna kalapatiya mewa'lat ki Dios, andino gumatalyatira si pirak. ¹⁵ Nangwa i Jesus si lufira siwa'wa'na, e nepaanoneno mallakuwera, e dinulinneno ammiña karnerowera andino bakera sino lawan. Newari'nenno pirakino gumatalyatira, e iletwanna kappayino lamisaandera. ¹⁶ Sinapi'na sino gumalakuwera si kalapati si, “Ilawandawira yan! Ammeyu

pabbalin si allakuwan yo balayi Amak!”
¹⁷ Wasin inittenino adalanira i Jesusino inangwana, dinandandeno neturak sino sapiti Dios a sapitanna si, “Afu Dios, ino nappelalota angngikalok sino balem, antuneno katayangku.”[‡]

¹⁸ Gafu sino inangwa i Jesus sino Templo, sinapitino pangafuwanirana Judyu sikwana si, “Sanneno kakka'bawa ipaitam sikwami ta ipakurungnguweno kalintiyannuwa mangwa si kunneno?”

¹⁹ Sinabbi Jesus si, “Darallandaw yo balayi Dios ta patta'daggangku kappay si tallu aw.”

²⁰ “Ma?” kunnino Judyuwera. “Mepata'dangngu kappay si tallu aw iyawa Templo? Gampade napata'dag yaw si appatafulu e annamma run.”

²¹ Udde ino balayi Dios a sinapiti Jesus, ino bagginangkepay. ²² Antuweno wasin natayi Jesus e nangngangoli kappay, dinandammino adalannera inoya sinapi'na, e nattalaginarino angngurudda sino neturakka sapiti Dios annino sinapiti Jesus.

²³ Odduweno nangurug ki Jesus sinoya nakifiyestanna sey Jerusalem, se initareno kakka'bawa senyala inangwana. ²⁴ Udde amme nattalakki Jesus si gakkuruwino angngurudda sikwana, gafu se ammuna amminino nakamma tolay. ²⁵ Ammena maawag si wara massapit sikwana mappeafu sino tolayira, se ammunanino ana sino nakanda.

[‡] **2:17** 2:17 Salmo 69:9

3

Ino Nattatabbanda Jesus Anni Nicodemo

¹ Agyanino tata a pangafuwanna Judyu a Fariseo a mingngan si Nicodemo. ² Wasi tata gafi, inangngi Nicodemo ki Jesus e sinapi'na si, "Afu, ammumi si i Diosino nanundun sikwama manuldu sikwami. Se awaningke a makaangwa sino kakka'bawa senyala inangwam nu awani Dios sikwana."

³ E sinabbi Jesus si, "Gakkurug yo sapitangku sikwam, awana tolaya mesapat sino patturayani Dios nu ammena mepidwa a meyanak."

⁴ E nebuti Nicodemo si, "Damana kadda mepidwa a meyanakino tolai nu dokallin? Ma, damana a muli sino kuyungino inana ta meyanak kappay?"

⁵ E nekungkappayi Jesus si, "Gakkurug yo sapitangku sikwam, ammena mesapatino tolai sino patturayani Dios nu ammena meyanak si danum annino Espirituwi Dios. ⁶ Se ino iyanakino tolai, antuweno abbing in-aya tolai. Udde ino mepidwa a meyanak sino Espirituwi Dios, antuweno abbingi Dios. ⁷ Ammeka mantu makka'baw sito sapitangkuwa mepidwakayu nadda meyanak. ⁸ Se massiki madyata maawatanino makwa, makwa kappay. Kakunnaneno bayabbag, ammetam ammuweno naggabwatanna onnu ino ira'bunna, se kiyara anggamma, antuweno pabbayabbagganna, udde madingngaddangkepayino ungungnga. Kakunna kappayino makwa sino aminira a meyanak sino Espirituwi Dios."

⁹ E nebebukkappayi Nicodemo si, “Ansanna lang makweno kunnenoy?”

¹⁰ E sinapiti Jesus sikwana si, “Ma, ikka keneno tata a madayawa mesturu sito Israel, gampade ammengkepay maawatan yaw? ¹¹ Gakkurug yo sapitangku sikwam. Ino sapitammi sikwayu, antuweno inammumi annino initami. Udde ammeyu kepay kuruwan. ¹² Nu ammeyu kinuruwino sinapikku mappeafu sino makwa sito lubag, ansandawino mangurug nu wara sapitangku mappeafu sey langit? ¹³ Awaningke a sinullu sey langit takesi itulduneno ana sinay, nu bakkannappelanga Abbingnga Tolaya naggabwat sinay. ¹⁴ Inona makwa sikwak, kakunnenonakwa sino sinan ulagga nedikkatti Moises si kayu e netayangnga sin nannodoyuwanda sey kalolowat.* Se ikkanak kappaya Abbingnga Tolay, maawag si melansa'nga sino krus anna metayak ¹⁵ takesi nu inyeno mangurug sikwak, maa'dan si biyaya mannayun,” kunni Jesus.

¹⁶ Gafu se nappelalotino agganggammi Dios sino tolayira sito lubag, dinunduneno tatatata ke a Abbingnga a matay, takesi ammina mangurug sikwana, ammera makastigu, nu ammera lud maa'dan si biyaya mannayun. ¹⁷ Se amme dinunduni Diosino Abbingnga sito lubag ta kastigunnenon tolayira, nu ammena lud ta isala'ngera. ¹⁸ Amminira a mangurug sikwana, ammera makastigu. Udde ino ammera mangurug, naukumiran a makastiguna, se ammera mangurug sino tatatata ke a Abbingi Dios. ¹⁹ Antuyawino

* **3:14** 3:14 Iyawa istoriya, masumpalan sino Numero 21:4-9.

gafuna a makastiguwerana: inang sito lubaggino sirwata mawwaldag sino nakammimo tolayira, udde paanggandeno lammuk amma sino sirwat, se narakkattino aggangwara. ²⁰ Se ino mangwera si narakkat, ka'gandeno sirwat, e ammera anggamma umara'ni sinay, tantaro nu maiteno kinarakka'da. ²¹ Udde ino tolayira a manuntul sino kakuruwan, angganda a umara'ni sino sirwat takesi mepaita si i Diosino naggabwatanino nalawara akwanda.

Ino Sinapiti Juan A Gumabawtisar Mapeafu Ki Jesus

²² Wasin nasinduwenoy, inanda Jesus andino adalannera sey probinsiya a Judea, e nagyanira sinaya mamawtisar sino tolayira. ²³ I Juan kappay, mamawtisar sey Enon a ara'ni sey Salim se odduwa danum sinay. Madadarandanino tolayira a umang sikwana ta mappabawtisarira, ²⁴ se amme kepay nabaluri Juan sinoy.

²⁵ Ino adalanira i Juan, nakitukkiyera sino tata a Judyu mapeafu sino abbawtisarda. ²⁶ Gafu sino kunnenoy, inangngino adalannera sikwana, e sinapi'da si, "Afu, madandammuwenin bulunnu sin nagyanantam sey dammangnga Jordan a antuwenin sinapi'nu sikwami? Sitoya, mamawtisaringkappay, e antuweno angan aminino tolayira."

²⁷ Sinabbi Juan si, "Ammekayu maddararan sinay, se awana tolaya makaangwa si kunnenay nu amme urayi Dios. ²⁸ Diningngaddawin sinapikkuwa bakkannakino Kristo, nu ammerak lud dinunduni Dios a maunta sikwana ta

paddadanangkuweno tolayira a mangurug sikwana. ²⁹ Ino keampariyanna, kakunneo bulunino lalakiya mangatawa a makammuwa midadan sino kasar. Massiki bakkanna antuweno mangatawa sino bafay, maanggangkapaya makikasar, se dingngagganneno sapitanino bulunna. Kunnantu, ikkanaka nidadan sino tolayira sino gamwanganino Kristo, maanggamak kappay sito ingkein. ³⁰ Umoddu naddino maddayaw sikwana e bumibissangngino dumanndan sikwak.”

Ino Naggabwat Sey Langit

³¹ Ino naggabwat sito lubag, akwa yo lubag pelang, e ino pelang ammuna sapitan, ino mappeafu sino ana sito lubag. Udde ino naggabwat sey langit, medayaw amma sino ammina naggabwat sito lubag. ³² Massiki sapitanneno initana annino diningngangnga, kunnangke awana mangurug sino sapitanna. ³³ Udde ino manguwira sikwana, ita'dadda si gakkuruwino sapiti Dios. ³⁴ Se ino dinunduni Dios, awana sapitanna nu bakkampelangino nepasapiti Dios sikwana, se ana sikwaneno ammina pannakadameno Espirituwi Dios. ³⁵ Gafu se nappelalotino agganggammi Dios sino Abbingnga, netala'ngeno ammin sikwana. ³⁶ Ino mangurug sino Abbingnga, mabiyangnga si makkikiyad. Udde ino ammena mangurug sikwana, ammena maa'dan si biyaya mannayun, nu amme lud kastiguni Dios si makkikiyad.

4

Ino Nanguruwanino Bafaya Taga-Samaria

¹ Ino Fariseowera, diningngadda si oddu kanuweno dinandan ki Jesus annino binawtisarannera amma sino binawtisarani Juan. ² Udde si kakurungga, bakkanni Jesusino mamawtisar, nu bakkampelangino adalannera.

³ Wasin inammuwanda Jesus si kunnenayino diningngaggino Fariseowera, nanawira sey Judea ta muliyera sey Galilea. ⁴ Maawag si mallakarira sey probinsiya a Samaria, ⁵ e ginamwangira sey Sicar a tata a lubbun sinay. Inaya lubbun, ara'ni sino lubagga neya'da i Jacob sino abbingnga a i Jose si'in. ⁶ Agyangkappay sinayino bufuna kinokkofani Jacob. Naayangnginni Jesus a mallakad se tangnganawin, e nattuttud sino arurungngenaya bufun. ⁷⁻⁸ E ino adalannera, inangngira sino lubbun ta maggatangira si akkananda.

Wasino inanawiran, agyanino ginamwanga bafaya taga-sinaya umang manab sino bufun, e sinapiti Jesus sikwana si, "Makiinumak abbuwi."

⁹ "Ma, ansangka mangke makiinum sikwak, gampade Judyuka anna Samaritanak?" kunnino bafay. (Se ino Judyuweru, ka'ganda usarannino akwana Samaritanowera.)

¹⁰ E netabbi Jesus si, "Nannud inammumino iya'da i Dios anna nu inyaka marang si danum, ikka naddino marang sikwak ta iya'dak sikwamino danuma mappabiyag."

11 E sinapitino bafay si, “Afu, ata'nang yo bufun e awana panammu. Sintoman-tuweno pappannu sino danuma mappabiyag?

12 Lambawannu kaddino gagginafutama i Jacob a nappaillalupat sitawa bufun sikwami? Se iyawa bufun, antuweno panafanda andino ana'ngera, anna pinumanino ayandera.”

13 Sinapikkappayi Jesus si, “Ino uminum sito danumma yaw a bufun, mauwokappena.

14 Udde ino uminum sino danuma iya'dak, awaninna a mauwaw sikwana. Se ino danuma iya'dak, mabbali si kunnangke bitufuta ammena mabbat sino dolamma baggina, e manga'da sikwana si biyaya mannayun.”

15 Wasinoy, kunnino bafay si, “Afu, a'danna'mantu sino danummuwi, takesi ammekuna mauwaw anna ammekungkappena mannotonut sitawa manab.”

16 E sinapiti Jesus si, “Angka ayanino atawam ta mulikayu taw.”

17 “Awana atawak,” kunnino bafay.

E sinapiti Jesus si, “Gakkurug yan sinapi'nuwa awana atawam, ¹⁸ se namillimakana nangatawa, e ino lalakim sito ingkein, bakkanna atawam. Antuweno gakkuruwino sinapi'nu sikwak.”

19 E sinabbino bafay si, “Afu, gumalabbungka ikka. Ana mantuweno ibebukku sikwam.

20 Sintawino fustuwa paddayawantam ki Dios? Sitawa kulurino paddayawanino gagginafumi ki Dios. Udde ikkayuwa Judyu, sapitandaw si sey Jerusalem pelangino fustuwa paddayawantam ki Dios.”

²¹ Wasinoy, sinapiti Jesus sikwana si, “Kuruwannu naddino sapitangku sikwam, madatangngeno awa bakkan sito kulud anna bakkangkappay sey Jerusalemno paddayawanino tolayira ki Dios a Amatam.

²² Ikkayuwa Samaritano, ammeyu inammuwi Dios a dayawandaw, udde ikkamiya Judyu, ammuymiyeno dayawammi se ino mangisalak si ammina tolay, neyanaka Judyu. ²³ Ino kakuruwanna, nadatangnginnino awa ino gakkuruwira a maddayaw ki Dios,

maggabwatino addayora so nakanda a bakkampelang sino bifidda ta tuntulandeno kakuruwana kinadliosna, se antuveno anggammi Dios a akwanino maddayawira sikwana. ²⁴ Se i Dios, espirituwa ammena maita. Kunnantu, ino maddayaw sikwana, dayawanna nad sino nakamma a tuntulanneno gakkuruwa kinadliosna.”

²⁵ Wasinoy, kunnino bafay si, “Ammukun si gumamwangngeno Mesias a mingngan si Kristo, e ipakaammuneno ammina ammetam inammu.”

²⁶ Netabbi Jesus si, “Ino sinapi'nuwa gumamwang, ikkanak inaya makitatabbag sikwam.”

²⁷ Wasin aggedamadamikkepayi Jesus, ginamwangino adalannera. Nakka'bawira a nita ki Jesus a makitatabbag si bafay. Udde awan sikwara a nappakibebut nu sanneno awanna bafay onnu nu sanneno gafuna a makitatabbi Jesus sikwana.

²⁸ Waso kunnenoy, inanawanino bafayino gafana e nuli sino lubbunda. Sinapi'na sino

kalubbunannera si, ²⁹ “Antam itanino lalakiya nassapit sikwak sino ammina inangangwak. Adasi antuweno Kristo a dinunduni Dios?” ³⁰ E inangngira ammin sino agyanani Jesus.

³¹ Wasin a'anawino bafay, sinapitino adalanira i Jesus sikwana si, “Afu, mayan ammeke mangngan?”

³² Udde sinapi'na si, “On, se aneno akkanangkuwa ammeyu ammu.”

³³ Antuweno nakkakibikibebutino adalannera si, “Warada niyang si akkananna?”

³⁴ Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Ino akkanangkuwa mamiyag sikwak, antuweno pangwangku sino anggammino nanundun sikwak anna balinangkuweno nepakwana sikwak.

³⁵ Aneno assapitandawa ‘Appata dakkino taronan, kasena aggarani.’ Udde ino sapitangku sikwayu, aggaraniyen sito ingkein. Itandonaddino tolayira a umara'ni sikwatam. Ireo ampariyangku si maganiyen nad ingkein. ³⁶ Antuweno nalawad nu iyafuyunnino maggani. Gakkuruwa malabutangkayuna sino akwandawa mappakurug sino tolayira sikwak takesi maa'danira si biyaya mannayun. Kunnantu, ino nabbiniyera sino sapiti Dios, makilanggakira sikwayuwa maggarani. ³⁷ Gakkuruggappayino assapitanda si, ‘Tateno mabbini, tangananino maggani.’

³⁸ Dinunduntakayuwa maggani sino ammeyu nayangngan, e sitoya, malabutangkayuwa maggani sino nayangnganino korwanira.”

³⁹ Odduwera a Samaritano sinaya lubbuna nangurug ki Jesus gafu sino nassapitanino bafay si, “Sinapi'na sikwakino ammina inangangwak.”

⁴⁰ Antu gafuna, wasin inangngira ki Jesus, inaranda si magyan nad sikwara. E nagan sinay si adwa aw. ⁴¹ Oddu kappayino nangu-rug sikwana gafu sino tulduna. ⁴² E sinapi'da sino bafay si, "Ino angngurummi sito ingkein, bakkampelanga gafu sino sinapi'nu, nu ammena lud gafu se diningngammiyeno tulduna, e am-mumin si gakkuruwa antuweno dinunduni Dios a mangisalak si ammina tolay sito lubag."

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Abbingino Tata Ofisial

⁴³ Wasin adwa awinda Jesus sinay, nanawira sey Samaria, e inangngira sey probinsiya a Galilea a antuweno naddokallanna. ⁴⁴ I Jesus-ingkepayino nassapit si, "Awana gumalabbun si dayawannino kalubbunannera." ⁴⁵ Udde wasin ginamwangira sey Galilea, maanggam-mino kalubbunannera a nappagamwang sik-wana, se initara amminino kakka'bawa inang-wana sey Jerusalem sin nakifiyestanda sinay.

⁴⁶ Waso kunnenoy, nulira Jesus sey Cana a lub-bunna Galilea a antu kappayino nappabaliyanna sino danum si tayug. Ana sinayino tata ofisialna gubiyernuwa matakitino abbingnga a lalaki sey Capernaum. ⁴⁷ Wasin diningngaggino ofisial si ginamwangi Jesus sey Galilea a naggabwat sey Judea, inang nappekakallak sikwana ta umangngad sey Capernaum ta pabbattunoyan-eno abbingnga a gapapatayin. ⁴⁸ E sinapiti Jesus sikwana si, "Ammeyu ma'lud mangurug nu awana itandaw si kakka'baw."

⁴⁹ Udde sinapikkappayino ofisiyal si, “Afu, anta lud, tantaro nu matayino abbingku.”

⁵⁰ “Umanokan,” kunni Jesus, “nabbattunoyin-nino abbingngu.” Kinurungngeno sinapiti Jesus, e nanawin.

⁵¹ Wasin agyangkepay sino dalan sino metu-fara aw,* dinambalneno aripannera a umang mipakaammu sino nabbattunoyanino abbingnga.

⁵² Nebebu'na nu kanseno nabbattunoyanna. E kunda si, “Madikig singgafiyeno naariyanneno patuna.” ⁵³ Nadandammino ama si antuweno oratta nassapitani Jesus si, “Nabbattunoyinnino abbingngu.” Antu gafuna, amminira a taab-balay, nanguruwira ki Jesus.

⁵⁴ Antuwenayino mekadwa a kakka'bawa senyala inangwa i Jesus sey Galilea. Inangwanan inay sin nuliyanana a naggabwat sey Judea.

5

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Matakit Sey Betsata

¹ Wasin nabalín inoy, aneno fiyestana Judyu sey Jerusalem e inangngi Jesus a makifiyesta.

² Sey Jerusalem a ara'ni sino lalamwanganino karnerowera, aneno nabissokunga addiyutana nganannino Judyuwera si Betsata.* Sino lebanna, aneno limera a kunnangke bawi, ³ a antuweno passiyonganino odduwera a matakita

* **4:51** 4:51 Inang si kappatafulu si adwa a kilometroweno kaaroyuweno Capernaum sey Cana. * **5:2** 5:2 Ino neturak sino korwana manuskritu sino dami'na Griego, Betseda. Ino neturak kappay sino korwan, Betsaida.

tolay. Agyanino lappat, pilay, andino natayino gadweno baggira. [Nagyanira sinaya mattaron sino pabwalanino danum, ⁴ se nu korwan kanu, aneno angheli Afu Dios a massibbuwa makkingkibung sino danum e ino mapalunguwa massibbu sinay nu makibung, maariyeno massiki sanna a taki'na.][†]

⁵ Agyanino tata a lalaki sinaya tallufulu e walu runinna matakít. ⁶ Wasin inita i Jesus, inammuwanna si nabayinna natakít, e kunna sikwana si, “Anggamuwa maari yan ikalom ya?”

⁷ E netabbino matakít si, “Afu, anggangku, udde awana misibbu sikwak nu makibungino danum. Kinakkapangkumpaya inang, udde nauntananak.”

⁸ Nekunni Jesus sikwana si, “Gumabwakkan, appannu yan afa'ngu, e umanokan.”
⁹ Kaka'meng kelanga naariyeno taki'na, inappaneno afa'nga, e nanawin.

Inoya awa nabbattunoyanna, Sabadu, a antuweno pimwanganino Judyuwa. ¹⁰ Antu gafuna, sinapitino pangafuwanirana Judyu sino lalakiya naariyeno taki'na si, “Sannu lang aggiggamman yan afa'ngu a kontara sino lintidam sito awa aggimwangantam?”

¹¹ E sinabbino lalaki si, “On lud, udde ino nari sino takikku, antuweno nassapít sikwak si appangkuweno afakku ta manawakun.”

[†] 5:4 5:4 Ino bagga'na yaw [...], awan sino kaodduwana manuskritu sino dami'na Griego.

¹² E nebebu'da sikwana si, “Inyeno nituldu sikwam si kunnenoy?” ¹³ Udde ammena inamuwenaya lalaki nu inyeno nari sino taki'na, se nelallamuri Jesus sino kaodduwanna tolay e inalluweta inanaw.

¹⁴ Ammena nabayag, dina'nga i Jesusino lalaki sino Templo, e sinapi'na sikwana si, “Itannu, nabbattunoykan. Ammekampena malliwat takesi awanimpena a kura narakkatta makwa sikwam.”

¹⁵ Wasinoy, inanawino lalaki e inangnga sinapit sino pangafuwanirana Judyu si i Jesusino nari sino taki'na. ¹⁶ Antuweno nangiyafuwanda a nilopalopetan ki Jesus, se kunnenayino inangwana so awa aggimwanganda. ¹⁷ E sinapiti Jesus sikwara si, “I Dios a Amak, ammena ibbattanino tarabafuna a mimut si tolay massiki sino awna aggimwangan, e antu naggappayino akwangku.” ¹⁸ Wasin sinapi'nenno kunnenoy, nambubungutino pangafuwanirana Judyu sikwana e angganda si papatayanda, se ammena pelang kinontareno lintig mappeafu sino awna aggimwangan, nu ammena kappelud nekunnano baggina ki Dios sino nassapitanna si Amana i Dios.

Ino Kalintiyani Jesus A Abbingi Dios

¹⁹ Wasinoy, sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu. Ikkanaka Abbingi Dios, awana damaka akwan nu ikkanapelang itata, nu amme'lubbelang akwanino itangkuwa akwani Ama. Se ammina akwani Ama, antu kappayino akwangku. ²⁰ Se i Ama, anggammandaka Abbingnga, antuweno

ipaitana sikwak ammina akwanna. E ana kappeneno ipakwana sikwaka kakka'baw amma sinaya inangwak takesi makka'bokayu pena. ²¹ Se i Ama, pangngangolinneno natay, e kunna kappeneno akwangkuwa Abbingnga, se biyayangkuneno anggangkuwa biyayan. ²² Se bakkanni Ameno mangukum si massiki sanna a tolay, nu ammena lud neya'da sikwaka Abbingngeno kalintiyana mangukum, ²³ takesi dayawanda'ngeno ammina tolay a kunna payino addayora ki Ama. Ino ammena maddayaw sikwak, ammera kappay dayawanni Ama a nanundun sikwak.

²⁴ "Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino maddingngag sino sapitangku anna manguruggappay sino nanundun sikwak, mabiyangnga si makkikiyad. Ammenana makastigu se nalli'wen sino kakastiguwan si katayan, e naa'danin si biyaya mannayun. ²⁵ Gakkuruggappay yo sapitangku sikwayu. Ino ammina tolay, kunnangke natayira se nekatwayira ki Dios. Udde nada'ngennino awa massiki ino kunnangke natayira, dingngaggandeno sapitangkuwa Abbingi Dios, e nu manguruwira sino dininggadda, biyayangkuwera si makkikiyad. ²⁶ Se i Ama pelangino manga'da si biyag, e kunna kappay sikwaka Abbingnga, se neya'dana sikwakino kalintiyana manga'da si biyag. ²⁷ E neya'dana kappay sikwaka Abbingngeno kalintiyana mangukum sino tolayira, se ikkanakino Abbingnga Tolay. ²⁸ Ammekayu nad makka'baw sito sinapikku, se mada'nganeno awa amminira a natay, dingngaggandaneno damikku, ²⁹ e

mangngangoliyerana ammin. Ino nangwera si nalawad, maa'danirana si biyaya mannayun, udde ino nangwera si narakkat, maukumirana anna makastiguwerana si makkikiyad. ³⁰ Awana damaka akwan nu ikkanappelanga itata. Sino pangukumangku sino tolayira, kanayungkuwa tuntulannino sapitanni Ama sikwak. Antu gafuna, fustuweno akwangkuwa mangukum, se bakkannino anggangkuweno tuntulangku, nu bakkannino panggammanino nanundun sikwak.”

Ino Mamakuruwira Mapeafu Ki Jesus

³¹ “Nu ikkanappelangino mamakurug sino baggikungkepay, ammena nalang makuruwino sapitangku. ³² Udde ana kappayi Ama a mamakurug mapeafu sikwak, e amruk si gakkuruwino sapitanna.

³³ “Aneno dinundundawa inang ki Juan a nappakibebut sikwana, e sinapi'nenno kakuruwan mapeafu sikwak. ³⁴ Ammek karug awaninno tolaya mamakurug mapeafu sikwak, udde nepadandangku pelang sikwayuweno sinapiti Juan takesi kuruwandonad e mesalakangkayu. ³⁵ I Juan, meamparig si massirwata lampara, se ino tulduna, nawwaldag sino nakammino tolayira. Maanggangkayuwa naningngag sino tulduna si bisangnga tiyempo. ³⁶ Udde sitoya, aneno mamakurug sikwayu si gakkuruwino sapitangku e nadadammam amma sino sinapiti Juan. Ino akwangkuwera a ipakwa i Ama sikwak, ireno mappakurug si i Ameno nanundun sikwak. ³⁷ I Ama a nanundun

sikwak, antuwengkepayino mamakurug map-peafu sikwak, udde ammeyungke diningngag-gino dami'na anna ammeyu kappay initeno akkakokwana. ³⁸ Ammeyu nepattalaginarino sapi'na sino nakandaw se ammeyu mangu-rug sikwaka dinundunna. ³⁹ Adaadalandawino sapiti Dios a nepetura'nga si'in se natalang-gagay si sumpalandaw sinayino kabiyayandaw si makkikiyad. Ikkanakino nasapit sinaya neturak, ⁴⁰ udde ammeyu kepay anggama mangurug sikwak takesi a'dantakayu nad si biyaya man-nayun.

⁴¹ “Ammek tarakannino pidayawanino to-layira sikwak, ⁴² udde ammek si ino ke-dayawandawino tarakandaw se awaningke ag-gangandaw ki Dios. ⁴³ Ino inangngangu sitaw, dinundundaki Ama si pannakabaggina, udde inammerak. Gampade nu wara korwana gumamwanga urenangkepay, antuweno iyatal-daw. ⁴⁴ Ammeyungke dama a mangurug sik-wak, se ino pelang angandaw, ino pakkadaya-dayawandawingkepay, e ammeyu tarakannino pidayawan naddino gakkuruwa Dios sikwayu. ⁴⁵ Ammeyu nad dandamman si ikkanakino mi-darum sikwayu ki Ama, se ino midarum sik-wayu ino neturakki Moises. Innanamandaw si mesalakangkayu nu kuruwandaw inaya ne-tura'nga, udde ammeyu kinurug, ⁴⁶ se nannud kinuraddaw inay, kuruwandak kappenad, se ikkanakino nasapit sinaya netura'nga. ⁴⁷ Udde gafu se ammeyu kinurug inaya netura'nga, ansandawino mangurug nu sapitangu pelang?”

6

Ino Namakkanani Jesus Sino Nasuruk Si Li-marifuwera A Tolay

(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17)

¹ Wasin nalla'wutino pipidya aw, naddammanda Jesus andino adalannera sino bebaya Galilea a ngananda kappay si bebaya Tiberias. ² Odduwera a tolaya dinandan sikwara, se initareno kakka'bawa inangwana sino natakitira. ³ Nanu'dura Jesus sino kulud e nattutturira sinay. ⁴ Sinoya aw, ara'niyennino fiyestana Judyu a ngananda si La'wutan.

⁵ Wasin nedipati Jesusino odduwera a tolaya umang sino agyananda, sinapi'na ki Felipe si, "Sintawino pappantam si ipakkantam sino tolayira ya?" ⁶ Ammuwi Jesusino akwanna, udde nebebu'na pelang inay, ta pangitanna nu san-neno akwani Felipe.

⁷ E sinabbi Felipe si, "Massiki pipidya a rifuweno* iyatantam si akkananda, ammena makabalin sikwara, massiki aggabisangnganda pelang."

⁸ Wasinoy, sinapitino tata adalanna a i Andres a kolaki Simon Pedro si, ⁹ "Aneno tata abbinga lalakiya nabbalibal si lima bila a tinapay anna adwaggiya tinapa. Udde ma, makabalin yaw sino odduwera a tolay?"

¹⁰ "Pattutturandawira abbu," kunni Jesus sino adalanira. Kakaddattan sinay, e antuweno

* **6:7** 6:7 Ino sapitanna sino dami'na Griego, adwatuta dinariyu. Ino tata a dinariyu, nabbalor si tandan si tata si aw.

nattutturano tolayira. Kalimarifuweno kaoduweno lallakiyera, fera pelangino bafabbayira andino aanakira. ¹¹ Inappa i Jesusino tinapay, nappasalamat ki Dios, kasena nepeyanay sino adalannera sino tolayira a aggatutud sinay. Kunna kappayino inangwana sino tinapa, e nangngan amminino tolayira kiyad si nassongkalira. ¹² Wasin nabattuwiran amin, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Amamungandawino nabuna ta awana madadak.” ¹³ Inamamundeno binuneno tolayira sino lima a tinapay, e karadwa a basketino napannu sino namama'makka binunara.

¹⁴ Wasin initeno tolayira inoya kakka'bawa inangwa i Jesus, sinapi'da si, “Antuwen yawino gumalabbuna aggataronantama umang sito lubag.” ¹⁵ Udde i Jesus, nelasinna si patutanda a mabbali si arira, antuweno inanawannera e inang nagan sino kulura itata.

Ino Nallakarani Jesus Sino Utunna Danum
(*Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52*)

¹⁶ Wasin mallammukin, inangngino adalanira i Jesus sino dappi'na bebay. ¹⁷ Nattakayira si abang ta maddammangira sey Capernaum. Lamukin, udde amme kepay ginamwangi Jesus.

¹⁸ Kaka'meng kelanga nabbayabbag si natuyag e nappalungino danum. ¹⁹ Wasin nabaya nappaluwera a kina'nareno lima onnu annamma kilometro, initara i Jesus a mallakad sino utunna danuma marara'ni sikwara, e nakatalawirangke. ²⁰ Udde sinapiti Jesus si, “Ammekayu mattalaw se ikkanak.” ²¹ E kasera pay maanggamma

nappatakay ki Jesus, e kaka'meng kelanga ginamwangira sino umangnganda.

Ino Pintarakanino Tolayira Ki Jesus

²² Wasi kagigi'ba'na, ino kaodduwana tolaya naanawan sey dammang, aggataronanda i Jesus. Se initara si ammena nakitakay sino adalannera, gampade ammura si awana korwana abang sinay a pattakayanna. ²³ Wasinoy, ginamwangino korwanira a abanga naggabwat sey Tiberias a inasip sino ga'dang a ara'ni sino pamakkanani Jesus sino tolayira sin nabalinnina nappasalamat ki Dios. ²⁴ Wasin naammuwanino tolayira si awani Jesus andino adalannera, natatakayira sinayira a abang a inang sey Capernaum ta tufukanda i Jesus.

Ino Keyampariyani Jesus Si Maakkana Manga'da Si Biyag

²⁵ Wasin gina'dangino tolayira sey Capernaum, sinumpalanda i Jesus, e sinapi'da sikwana si, "Afu, kanseno ginamwangannu sitaw?"

²⁶ E sinabbi Jesus si, "Gakkurug yo sapitangku sikwayu, tufukandak, bakkanna gafu se naawatandawino kakka'bawa inangwak, nu ammena lud gafu se pinakkantakayu e nabattuggayu. ²⁷ Bakkan naddino maakkana madarallino aggadandammandaw, nu ammena lurino maakkana mabbalanayun, a antuweno manga'da si biyaya mannayun. Ino manga'da sinaya maakkan sikwayu, ikkanaka Abbingnga Tolay, se ikkanakino nitalakkani Dios a Ama sinaya kalintiyann."

²⁸ Wasinoy, nebebutino tolayira sikwana si, “Sanna mantuweno nalawara akwammi takesi tuntulammiyeno panggammani Dios?”

²⁹ E netabbi Jesus sikwara si, “Ino anggammi Dios a akwandaw, manguruggayu nad sikwaka dinundunna.”

³⁰ Wasinoy, kunda kappay sikwana si, “Sanna mantuweno kakka'bawa senyala ipaitam sikwami takesi manguruggami sikwam? Wara nad akwannu, ³¹ se i Moises, pinakkanneno gagginafutamira si mana sin nagananda sey kalolowat. Kunna kappayino nepeturakki Dios a kunna si, ‘Pinakkandera si maakkana naggabwat sey langit.’ ”†

³² Sinabbi Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, bakkanni Moisesino nanga'da sino maakkana naggabwat sey langit, nu bakkan luri Ama. E ino nakkanda si'in a naggabwat sey langit, bakkan inayino gakkuruwa maakkana iya'da i Dios sikwayu sito ingkein. ³³ Se ino gakkuruwa maakkana iya'da i Dios, antuweno maggabwat sey langita manga'da si biyaya mannayun sino tolayira.”

³⁴ E sinapi'da sikwana si, “Afu, a'a'dandakami si kunnayana maakkan.”

³⁵ Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Ikkanakino anggamma sapitannino maakkana manga'da si biyag. Se ino umang sikwaka mangurug, ammenana mabisinan anna

† **6:31** 6:31 Exodo 16:4, 15; Salmo 78:24 Ino nepingnganda si mana, kunnangke bibissangnira a bukalla nafuraw anna namit. Naggabwat sey langit si gafiya kunnangke dinnu.

ammenana mauwaw. ³⁶ Udde ikkayu, massiki initarakun, ammekayu kepay mangurug. Antu kappayino sinapikku sikwayu si'in. ³⁷ Ammineno netalakki Ama sikwak, manguruwirana sikwak. E amminira a mangurug sikwak, ammekirana ammayan. ³⁸ Se ammek naddassa naggabwat sey langit takesi akwangkuweno panggammangu, nu ammena lurino panggammanino nanundun sikwak. ³⁹⁻⁴⁰ E ino panggammani Ama a nanundun sikwak, imutangkungke ino netala'nga sikwak takesi awaningkena malallag sikwara, nu ammekira lud pangngangolin ammin naso uddina aw. Se anggamma si ammina mangammu anna mangurug sikwaka Abbingnga, mabiyayirana si makkikiyad."

⁴¹ Wasinoy, adadumulino Judyuwera gafu sino sinapiti Jesus si antuweno maakkana naggabwat sey langit. ⁴² E sinapi'da si, "Bakkangkad yawi Jesus, a abbingi Jose? Ammutangkeneno inana anna amana. Sannalang kun si naddassa naggabwat sey langit?"

⁴³ Netabbi Jesus sikwara si, "Ammekayu madadumul. ⁴⁴ Awana makaumang sikwaka mangurug, nu amme ipadandammi Ama a nanundun sikwakino panguruwanda, e iraneno pangngangolingku so uddina aw. ⁴⁵ Se aneno neturakkino gumalabbunira si'ina kunna si, 'Ammina tolay, tulduwanirana i Dios.'‡ Nu inyereno maningngag sino sapitanni Ama takesi matulduwanira sikwana, ira kappeneno umang

‡ 6:45 6:45 Isaias 54:13

sikwak. ⁴⁶ Ammena anggama sapitan si aneno nangita ki Ama, se awana nakaita sikwana nu bakkannappelanga naggawat sikwana. ⁴⁷ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino tolaya mangurug sikwak, mabiyangnga si makkikiyad, ⁴⁸ se ikkanakino maakkana manga'da si biyag. ⁴⁹ Ino gagginafuyuwera si'in, nangnganira si mana sin nagananda sey kalolowat, udde natayira kappay. ⁵⁰ Udde ayawino maakkana naggawat sey langit, e ino mangngan sitaw, ammenanna a matay. ⁵¹ Ikkanakino maakkana naggawat sey langit manga'da si biyag, e ino mangngan sitawa maakkan, mabiyag si makkikiyad. Iyawa maakkan, antuweno baggika iya'dak takesi damana a mabiyag ammina tolai si makkikiyad.”

⁵² Waso diningngaggino Judyuwera inoy, nassarombatira a nassapit si, “Ansallang iya'denaya tolaiyo baggina ta akkanantam?”

⁵³ Antuweno sinapiti Jesus sikwara si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu ammeyu akkanan yo baggika Abbingnga Tolai anna nu ammeyu inuman yo adak, ammekayu mabiyag si makkikiyad. ⁵⁴ Se ino mangngan sino baggik anna uminum sino adak, iraneno mabiyag si makkikiyad e pangngangolinguwerana so ud-dina aw. ⁵⁵ Se ino baggik, antuweno gakkuruwa maakkan, e ino adak, antuweno gakkuruwa mainum. ⁵⁶ Ino mangngan sino baggik anna uminum sino adak, mattalaginad sikwak e mattalaginarak pay sikwana. ⁵⁷ I Ama a nanundun sikwak, antuweno fungalla biyag, e mabiyayak

gafu sikwana. Kunna kappayino mangngan sikwak, mabiyaggappay gafu sikwak. ⁵⁸ Ikkanakino kakuruwana maakkana naggabwat sey langit, a bakkanna kakunneno inakkanino gagginafutamira si'in. Se ino nangnganira sinay, natayira kappay. Udde ino mangngan sitawa maakkan, mabiyag si makkikiyad.” ⁵⁹ Antuwenayino sinapiti Jesus sin nanulduwana sino sinagoga sey Capernaum.

Ino Sapiti Jesusino Manga'da Si Biyag

⁶⁰ Wasin diningngaggino nebulunira ki Jesusino sinapi'na, oddu sikwara a nassapit si, “Ammenangke masillunino tulduna. Wara manggamma maddinggag si kunnayan?”

⁶¹ Massiki awana nituldu ki Jesus, ammuna a adadumulira, antuweno sinapi'na sikwara si, “Ma, kapa'la'daw yaw? ⁶² Mannanotinna nanu itandaka Abbingnga Tolaya sumulluwa muli sino naggabwatanku. ⁶³ Ino manga'da si biyag ino Espirituwi Dios, e awaningke damadamana tolay. Ino sinapikkuwera sikwayu, naggabwatira ammin sino Espirituwi Dios, antu gafuna, manga'dera si biyaya mannayun, nu kuruwandaw. ⁶⁴ Udde ana sikwayuweno ammera mangurug sikwak.” Kunnenoyino sinapiti Jesus, se gagangaya ammuneno ammenera mangurug sikwana anna nu inyaneno mangilaku sikwana. ⁶⁵ Sinapikkappayi Jesus si, “Antu gafuna a sinapikku sikwayu si awaningke makaang sikwaka mangurug, nu amme ipadandammi Ama sikwana.”

⁶⁶ Gafu sinaya sinapi'na, odduwera a nebulun ki Jesus a nattalekkud, e ammeran nebumbulun sikwana. ⁶⁷ Antu gafuna, sinapiti Jesus sino karadwera a adalanna si, "Ikkayu paye, manokayu pay?"

⁶⁸ Sinabbi Simon Pedro si, "Afu, waremmangke korwan si dumandanammi? Ikka pelangino manuldu sino manga'da si biyaya mannayun. ⁶⁹ Natalanggaggami si ikkeno nadosana dinunduni Dios sito lubag a matturay."

⁷⁰ E kunni Jesus sikwara si, "Bakkangkadda ikkanakino namili sikwayuwa karadwa? Gampade ana kepayino tata sikwayuwa aripanni Satanas." ⁷¹ Ino anggama sapitan, i Judas a abbingi Simon Iscariote, se massiki nu antuweno tata sino karadwera a piniliyi Jesus, antu kappeneo mangilaku sikwana.

7

Ino Kakkolakira I Jesus, Ammera Kepay Mangurug Sikwana

¹ Wasin nabalinin inoy, nannodoyubbelangi Jesus sey Galilea. Ammena inang sey Judea, se ammuna a ino pangafuwanirana Judyu sinay, angganda a papatayan.

² Udde wasin ara'niyennino fiyestana Judyu a ngananda si fiyestana Bawiyera,* ³ sinapitino kakkolakira i Jesus a lallaki sikwana si, "Manoka

* **7:2** 7:2 Ino fiyesta a minggan si Bawiyera, talingguwanino kabayangnga. Amminino Judyuwera, nangwera si bawira, e antuweno pagyananda takesi panandanda sino nallakaranino gagginafurera sino kalolowat sin nanawanda sey Egipto.

sito Galilea ta itanino adalannuwera sinay yan kakka'bawa akwannu. ⁴ Ino tolaya manggamma maddinnamag, ammena magagyan sino bibissangnga lubbun, se ammena kura maammuwanino akwanna. Nu wara akwannu si kakka'baw, ipaitammad si ammina tolai.” ⁵ Kunnenayino sinapi'da se massiki ireno kakkola'nga, ammera kappay nangurug sikwana.

⁶ Wasinoy, kunni Jesus sikwara si, “Ammena kepay nada'ngeno tiyempoka umang sinay. Udde sikwayu, massiki sanna a tiyempo, damayuwa umang. ⁷ Ammena dama a kababannaddakayuweno tolaiyira sito lubag, udde sikwak, kababannaddak se sapitangkuweno kinarakka'nenno akwanda. ⁸ Umangkayu mantu makifiyesta. Ammek kepay dama a umang se ammena kepay nada'ngeno tiyempok.” ⁹ Antuwenayino sinapiti Jesus, e natak sey Galilea.

Ino Netulduwi Jesus Sino Fiyestana Bawiyera

¹⁰ Wasin inanawino kakkolakira i Jesus a inang nakifiyesta sey Jerusalem, sumalatannabbi Jesus a dumandan. ¹¹ Ino pangafuwanirana Judyu, iniintufu'da i Jesus sino fiyestaa. “Sintomat inoy?” kunda.

¹² Ino tolaiyira a naamung sinay, nadadumulira mappeafu sikwana. Aneno nassapitira si, “Nalawara tolayi Jesus,” udde ino korwanira, sinapi'da si, “Bakkan, se balabaliyanneno tolaiyira.” ¹³ Udde adadumulira pelang se mattalawira si dingngaggannino pangafuwandera.

14 Wasin mattangngennino fiyesta, inangngi Jesus sino Templo e nanuldu sinay. 15 E nakka'bawino pangafuwanirana Judyu e sinapi'da si, "Sintawino nappanna sino kinalaingnga, a ammena kena nadal?"

16 Wasin diningngaggi Jesusino sinapi'da, sinabbangnera si, "Ino itulduk sikwayu, bakkanna naggabwat sikwak, nu ammena lud naggabwat ki Dios a nanundun sikwak. 17 Ino manggamma mangwa sino panggammani Dios, antuneno mangammu nu naggabwat ki Diosino itulduk onnu sino nakangku pelang. 18 Se ino manuldu sino naggabwat sino nakammangkepay, tufukanna pelangino kedayawanna. Udde ino manggam si madayawino nanundun sikwana, passiya gakkuruwino sapitanna anna awaningke poposunganna.† 19 Bakkangkaddi Moisesino nanga'da sikwayu sino lintig? Udde awaningke sikwayuwa manuntul sinaya lintig. Se nu tuntulandonad, ammera'ngad ngangatana papatayan."

20 Sinabbino tolayira si, "Nansekkkan! Inya ma'lurino mangngangata mamapatay sikwam?"

21 Wasinoy, sinapiti Jesus si, "Namittak ke a nappabattunoy si natakit sino awna ag-gimwangan, e kapa'la'daw, 22 massiki ana kap-payino akwandaw sinoya aw. Se aneno netuni Moises sikwayuwa inillalupa'na sino gaggina-funera a kugitandonaddino abbindawira sino mekawaluwa awda. Massiki nu medemmu sino awna ag-gimwangan, akwandokappay. 23 Nu

† 7:18 7:18 Ino tata kappaya anggamma sapitanna yaw: ...awan liwa'na.

antuweno akwandaw sino awna agginwangan takesi tuntulandawino netuni Moises mappeafu sino kugit, sangkayu lang nabbungut sikwak gafu sino nariyangku sino taki'nenno lalaki sino awna agginwangan? ²⁴ Ammeyu nad balawan-nino naitayuwa inangwak, nu ammeyu lud dandammannino kinalawanna.”

I Jesus Kaddino Kristo?

²⁵ Waso kunnenoy, ino korwanira a taga-Jerusalem, sinapi'da si, “Bakkangkad yawino tolaya anggammino pangafuwantamira a papatayan? ²⁶ Mayan nurepelanga manuldu sino kaodduwanna tolaya awana makkontara sikwana? Adasi ammura si antuweno Kristo a nekariyi Dios a gumamwang? ²⁷ Bakkan nakuy, se nanu gumamwangino Kristo, awangkanuwa mangammu sino paggabwatanna, udde iyana tolay, ammutam amminino naggabwatanna.”

²⁸ Wasinoy, nekokwa i Jesus a naddamit sino nanulduwanna sino Templo, e sinapi'na si, “Kundaw si ammurak anna ammuyu kappayino naggabwatanku. Udde ino kakuruwanna, bakkanna naggabwat so nakangkuweno inangngangu sitaw, nu ammena lud aneno nanundun sikwak. Antuweno gakkuruwa naggabwatanku, udde sikwayu, ammeyu inammu. ²⁹ Udde ikkanak, ammuk, se antuweno naggabwatanku, e antu kappayino nanundun sikwak sitaw.”

³⁰ Wasin sinapiti Jesus inoy, anggammino pangafuwandera si do'manda, udde ammera dama a akwan, se ammena kepay nada'ngeno

tiyempona. ³¹ Udde massiki nu kunnenoy, odd-uwera a nangurug sikwana, e sinapi'da si, "Antu nakuyino Kristo. Se massiki nu wara korwana gumamwang, awan nakuy oddu si akwana a kakka'baw amma sitawa tolay."

Ino Nano'manda Nad Ki Jesus

³² Wasin diningngaggino Fariseowera inaya sapitannino tolayira mappeafu ki Jesus, ira andino pangafuwanirana padi, dinundundeno gwardiyerana Templo a umang mano'ma ki Jesus. ³³ Gafu sinoy, sinapiti Jesus si, "Ammena mabayino pagyanangku sikwayu, e muliyakun sino nanundun sikwak. ³⁴ Iintufukanda'nga, udde ammera'nga masumpalan, se ammekayuna makaang sino pagyanangku." ³⁵ Wasinoy, nakkakibikibebutino pangafuwanirana Judyu a kunda si, "Sintodeno anganna a ammetamma masumpalan? Umang nakuy sino lulubbuna agyananino kasiJudyutamira ta tulduwanna kappayino bakkannira a Judyu a ana sinay. ³⁶ Kunna si iintufukantamma, udde ammetam masumpalan. Kunna kappay si ammetamma makaang sino pagyananna. Sanna nakuyino anggamma sapitan?" kunda.

Ino Keampariyanino Espirituwi Dios Si Danum

³⁷ Ino kauddiyana awna fiyesta, antuweno kapatayan. Sinoya aw, natta'daggi Jesus e nekokwana a nassapit si, "Nu inyeno mauwaw, umang nad sikwak ta uminum ³⁸ se aneno nepeturakki Dios a kunna si, 'Massiki inyeno mangu-rug sikwak, magyanna sikwaneno manga'da si

biyaya kunnangke danuma kanayuna mabwal sino bitufut.' " ³⁹ Ino anggama sapitannino danuma kunni Jesus, antuweno Espirituwi Dios a meya'dana sino manguruwira sikwana. Udde sinoya tiyempo, amme kepay neya'deno Espiritu, se ammena kepay nulyi Jesus sey langit ta madayaw.

Ammena Nakkakarunneno Nakammimo Tolayira Mapeafu Ki Jesus

⁴⁰ Wasin diningngaggino tolaiyireno sinapiti Jesus, sinapitino korwanira si, "Gakkuruwa antuweno gumalabbuna aggataronantam." ⁴¹ Ino korwanira, sinapi'da si, "Antuweno Kristo a dinunduni Dios." Udde ino pay korwanira, kunda si, "Bakkan, se naggabwat sey Galilea, e bakkan sinayino paggabwatanino Kristo. ⁴² Se kunnino nepeturakki Dios si iyaka i Ari David ino Kristo e meyanak sey Betlehem a lubbuni David si'in." ⁴³ Antu gafuna, ammena nakkakarunneno nakammimo tolaiyira mapeafu ki Jesus. ⁴⁴ Ino korwanira, angganda a do'man, udde awaningke makaturira mano'ma sikwana.

Ino Amme Panguruwanino Pangafuwanirana Judyu Ki Jesus

⁴⁵ Wasinoy, nulyeno gwardiyerana Templo sino agyananino pangafuwanirana padi andino Fariseowera, e nebebutino nanundunira sikwara si, "Mayan ammeyu dino'man ta neiyandaw sitaw?"

⁴⁶ E sinabbino gwardiyera si, "Awaningke kakunnaneno addami'na!"

⁴⁷ E sinapitino Fariseowera si, “Ma, massiki ikkayu, nabalabaliyangkayu kappepay? ⁴⁸ Wara sikwamiya tatturay anna Fariseo a mangurug sikwana? ⁴⁹ Ino odduwera a tolaya nangurug sikwana, awaningke ammura mappeafu sino lintiddam. Kastigunira naddi Dios.”

⁵⁰ Agyanino tata sikwara a Fariseo a i Nicodemo a antuweno inang nakitatabbag ki Jesus si'in. Sinapi'na sikwara si, ⁵¹ “Udde sino lintiddam, ammena dama a paliwatannino tata tolay, nu ammetambu imbistigaran ta am-muntamino inangwana.”

⁵² E netabbino bulunnera sikwana si, “Ma, taga-Galileaka kappay ta duffunannu? Adalannu kappenaddino nepeturakki Dios takesi maamuwannu si awaningke a gumalabbuna maggabwat sey Galilea.” ⁵³ Wasinoy, inanawiran sey balera.

8

Ino Napakomanino Bafaya Nalliwat

¹ Udde i Jesus, inang sey kulura Olivo. ² Waso kadarama'na, naggi'batti Jesus a nuli sino Templo, e inaribumbungan amminino tolayira sinay. Nattutturi Jesus, kasena nanuldu sikwara. ³ Wasinoy, ginamwangino korwanira a mammeturuwerana lintig andino Fariseowera a niyang sino tata a bafaya dino'manda a nakidurug si bakkanna atawana. Nepata'dadda sino nara'langanino tolayira. ⁴ E sinapi'da ki Jesus si, “Afu, iyawa bafay, dina'ngamiya nakidurug si bakkanna atawana. ⁵ Kunnino lintiyi Moises si

malapalappa'ngaddino kunnayana bafay kiyad si matay. Udde sikwam, sanneno masapi'nu?"
 6 Kunnenoyino sinapi'da ki Jesus se angganda si wara paggafuwanda a midarum sikwana. Udde i Jesus, aggao'mabbelanga panura'ngeno tamuruna sino lafuk.

7 Wasin patotonutandeno nappakibebut sikwana nu sanneno masapi'na, ginabwat e sinapi'na sikwara si, "Nu inya sikwayuweno awana liwa'na, antu naddino maunta a malappag sikwana." 8 Kasena kappay ino'madda manurak sino lafuk.

9 Wasin diningngaddenaya sinapiti Jesus, nasittatera a inanaw a naunteno kalakayanda kiyad si inanawira ammin. Da Jesus pelangino natak annino bafaya aggata'daggepay sino a'langnga. 10 Ginabwati Jesus e sinapi'na sino bafay si, "Antomatiran? Awana natak si mangastigu sikwam?"

11 "Awan, Afu," kunnino bafay.

E nekunni Jesus sikwana si, "Massiki ikkanak, ammetaka pay kastigun. Manokan lud, udde ammemun ipidwa a malliwat."

Ino Keampariyani Jesus Si Sirwat

12 Wasin nanuldu kappayi Jesus sino tolayira, sinapi'na si, "Ikkanakino kunnangke sirwata mawwaldag sino nakammino tolayira sito lubag. Nu inyeno dumandan sikwak, ammena malakad so lammuk se mawaldan sitawa sirwata manga'da si biyaya mannayun."

13 E sinapitino Fariseowera sikwana si, "Ammena makurug yana sapitannu se ta'daggannungkepayino baggim."

¹⁴ E netabbi Jesus si, “Massiki nu ikkanakungkepayino mana'dag sino baggik, gakkurubbayino sapitangku, se ammukino naggabwatangku annino ira'bungku. Udde sikwayu, ammeyu inammuveno naggabwatangku annino ira'bungku. ¹⁵ Ino akwandawa mangukum sikwak, nabbakabakkan se dandammandopelangino maitayu. Udde sikwak, awana ukumangku. ¹⁶ Udde nu wara ukumangku, fustuveno angngukungku, se bakkannappelangino mangukum, nu ammena lud ikkami anni Ama a nanundun sikwak. ¹⁷ Se neturak sino lintiddaw a kakuruwanino sapitannino adwera a tolay nu makkunveno ammakurudda. ¹⁸ Ino tata a mana'dag sikwak, ikkanakungkepay, e ino mekadwa, i Ama a nanundun sikwak.”

¹⁹ Wasinoy, binebu'da si, “Sintawino agyanani Amama kunnu?”

E kunni Jesus si, “Ammerak gakkuruwa ammu anna ammeyu kappay ammuwi Ama. Se nannud ammurak, ammuyu naggappayi Amak.”

²⁰ Sinapiti Jesus amminira yaw sin nanulduwanna sino Templo a ara'ni sino aggiittunganda si pirak. Udde massiki aneno pangafuwanira sinay, awana mano'ma sikwana, se ammena kepay nada'ngeno tiyempona.

Ino Sinapiti Jesus Sino Judyuwera A Ammera Nangurug

²¹ Wasinoy, sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Anawantakayuna, e pakaiintufukanda'nga. Udde ammekayuna makaang sino agyanangku,

se matekayuna a ammena napakomanino liwa'daw."

²² Antu gafuna, nattatarabbanino pangafuwanirana Judyu si, "Ansannada sinapit si ametam makaang sino agyananna? Papatayannaneno baggina e?"

²³ Sinapikkappayi Jesus sikwara si, "Ikkayu, naggabwakkayu sito lubag, e ino pelang mappeafu sito lubaggino ammuyu. Udde ikkanak, naggabwatak sey langit, antuweno tangananino nakangku sikwayu. ²⁴ Antu gafuna, sinapikku si matekayuwa ammena napakomanino liwa'daw, se antuneno gakkuruwa makwa nu ammeyu kuruwan si ikkanakino sinapikku."

²⁵ "Ma, inyaka ma'lud?" kunda sikwana.

E sinabbi Jesus si, "Ino sinapasapikku sikwayu nangiyafu si'in kiyad sito ingkein. ²⁶ Oddu kappenaddino sapitangkuwa mappaliwat sikwayu. Udde ino pelang ipakaammuk sino tolayira sito lubag ino diningngaggu sino nanundun sikwak, a gakkurug amminino sapitannera."

²⁷ Udde ammera naawatan si i Dios a Amana ino sinapiti Jesus. ²⁸ Antu gafuna, sinapikkappayi Jesus sikwara si, "Nanu itayaddaka Abbingnga Tolay sino krus, kaseyuna maammuwan si ikkanakino sinapikku. Maammuwandona kappay si awana akwangku si maggabwat sino nakangku, nu ammek lud sapitampelangino netulduwi Ama. ²⁹ Ino nanundun sikwak, kanayuna mebumbulun sikwak. Ammenak pitatan, se ino kanayuna akwangku ino panggammanna." ³⁰ Odduwera a nangurug sikwana sin diningngaddenaya sinapi'na.

Ino Mebilangira Si Gakagaka I Abraham

³¹ Wasinoy, sinapiti Jesus sino Judyuwera a nangurug sikwana si, “Nu mattalaginaggayuwa manuntul sino netulduk sikwayu, gakkuruwa ikkayuveno adalanku. ³² Maammuwandawino kakuruwan mappeafu sikwak, e inaya kakuruwan, antuweno mappawaya sikwayu sino kinaaripandaw.”

³³ Wasinoy, sinabbino Judyuwera si, “Gakagakarakami i Abraham, e awangkepay nangaripan sikwami. Sannu lang sapitan si mapawayangkami?”

³⁴ Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, massiki sanna a tolaya malliwat, ino liwatino nangaripan sikwana. ³⁵ Ino aripan, damana a paanawan sino balayino nangaripan sikwana, udde ino abbingino makwan balay, ammena paanawan, se abbingnga si makkikiyad. ³⁶ Antu gafuna, nu ikkanaka Abbingi Diosino mangipawaya sikwayu sino kinaaripandaw, gakkuruwingke a mawayangkayu. ³⁷ Ammuk si gakagakarakayuwi Abraham, udde massiki kunnenoy, anggandak kepaya papatayan, se ammayandawino sapitangku. ³⁸ Ino pelang nepaita i Ama sikwak ino sapitangku. Kunna kappayino akwandaw, se ino tuntulandaw ino diningngaddaw sino amayu.”

³⁹ Sinapitino Judyuwera si, “Awana korwan si naggaka sikwami, nu bakkampelangi Abraham.”

Udde netabbi Jesus si, “Nu gakkurungngadda gakagakarakayuwi Abraham, tuntulandonaddino inangangwana. ⁴⁰ Se itandaw,

ang gandaka papatayan, nu sapitangku pelang sikwayuweno kakuruwana diningngaggu ki Dios. Bakkanna kunnenoyino inangwa i Abraham. ⁴¹ Inayira a akwandaw, kakunneno aggangweno gakkuruwa amayu.”

E sinapi'da si, “Bakkangkamiya banayi, se tata ke ino amamiya i Dios.”

⁴² Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Nannud gakkuruwa i Diosino amayu, angganda'ngaggappay se antuweno naggab-watangku sin inangngangku sitaw. Bakkanna urekungkepayino inangngangku sitaw, nu ammena lud antuweno nanundun sikwak. ⁴³ Mayan ammeyu maawatanino sapitangku? On se ammeyu anggama dingngaggan. ⁴⁴ Kakunnayuweno amayuwa i Ofag. Ino anggama, antuweno anggandawa akwan. Gumapapatay nangiyafu si'in kiyad sito ingkein. Kababannanggeno kakuruwan se passiya siri-yeno ana sikwana. Nu massisiri, tuntulanna pelangino gagangena, se sariyon anna antuweno fungalla ammina siri. ⁴⁵ Udde ikkanak, passiya gakkuruwino sapitangku sikwayu, e antuweno gafuna a ammerak kuruwan. ⁴⁶ Inya sikwayuweno mangita'dag si wara liwaku? Awan. Nu gakkurug ammina sapitangku, mayan ammerak kuruwan? ⁴⁷ Ino abbingira i Dios, dingngaggandeno sapitanna sikwara. Ino gafuna a ammeyu dingngaggannino sapitanna sikwayu, bakkangkayuwa abbingnga.”

Da Jesus Anni Abraham

⁴⁸ Wasinoy, sinapitino pangafuwanirana Judyu ki Jesus si, “Gakkuruwingke ino sinapi'miya taga-Samariaka a kalingami,* anna naassaddangka kappay.”

⁴⁹ “Ammek naassaddan,” netabbi Jesus, “se dayawangkuwi Ama. Udde ikkayu, ayoyungandak. ⁵⁰ Ammek mappedayaw, udde aneno makammu sino kedayawangku, e antu kappeneno mana'dag sikwak anna mangukum sikwayu. ⁵¹ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu inyeno mangurug sito itulduk, ammenana matay si makkikiyad.”

⁵² Wasinoy, sinapikkappayino Judyuwera si, “Awaninna daladudwami si gakkuruwa inassaggan. Massikira Abraham andino gumalabbunira si'in, natayira ammin, gampade sapitannu kepay si nu inyeno mangurug sino tulдум, ammeran matay. ⁵³ Nadayoka kad amma sino gagginafutamira a da Abraham andino gumalabbunira, a natayiran? Inyakangkekun?”

⁵⁴ E sinabbi Jesus si, “Nu ikkana'ngaddino mipadayaw sino baggikungkepay, awana serbina. Udde i Ama a kundaw si Diosdaw, antuweno midayaw sikwak. ⁵⁵ Ammeyu inammu, udde ikkanak, ammukungke. Nu kungku nad si ammek inammu, massisiriya'ngad a kunna pay sikwayu. Udde gakkuruwa ammuk, e akwangkuweno sapitanna. ⁵⁶ Maanggammingke i Abraham a gagginafuyu si'in sin naammuwanna

* **8:48** 8:48 Ino Judyu, nappoporayandeno taga-Samariyera anna inammera a mebulun sikwara. Antu gafuna, ino sapitanda si kunnangke taga-Samaria i Jesus, pappoporera sikwana.

si maitananeno gamwanganku sito lubag, e gakkuruwa naitanan e maanggamingke.”

⁵⁷ Sinapitino Judyuwera si, “Awangkepay limafuluneno runnu, e ansannuweno nita ki Abraham?”

⁵⁸ E sinabbi Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, sin amme kepay neyanaki Abraham, naganakun.” ⁵⁹ Antuweno na'namira si batu e lappagganda naddi Jesus, udde inalluweti Jesus† a inanaw sino Templo.

9

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Lalakiya Neyanaka Lappat

¹ Wasin malallakari Jesus, initaneno tata a lalakiya neyanaka lappat. ² E nappakibebutino adalannera si, “Afu, inyeno makwan liwat sino nalappattannenaya lalaki?”

³ E sinabbi Jesus si, “Bakkanna liwa'nenon alappattanna, anna bakkangkappaya liwatino mapparana'ngera, nu ammena lud nalappat takesi maiteno pannakadama i Dios a mappabattunoy sikwana. ⁴ Akwantammaddino nepakweno nanundun sikwak se kunnangke aw kepay, a ino anggamma sapitan, aggabiyayetangkepay. Se nanu matayetam, awaninna damatama akwan a kunnangke gafiya ammetam makatarabafu. ⁵ Udde kawarak kepay sito lubag, kakunnakino sirwata mawwaldag sino nakamma tolay.”

† **8:59** 8:59 Ino tata kappaya anggamma sapitanna yaw: ...nalefangngani Jesus...

⁶ Wasin sinapiti Jesus inoy, nalluppa sino lubag, e nepalluya'nga, kasena neaffuriyat sino mateno lappat, ⁷ e sinapi'na sikwana si, "Umangka mimutung sino nabissokunga addiyutan sey Siloe." (Ino anggama sapitannino Siloe, Dinundun.) Inang nimutungino lalaki, e sino nuliyanina sino balena, nakaiten.

⁸ Wasin initeni kalubbunannera andino nit-
era sikwana sin nappalimutanna si'in, sinapi'da
si, "Bakkangkad yanino kanayuna aggatuttura
mappalimut?" ⁹ Nekunnino korwanira si, "On,
antu," udde kumpayino korwanira si, "Bakkan,
udde nakkamutungira pelang."

Wasinoy, sinapitino lalaki si, "On, ikkanakin
nappalimut si'in."

¹⁰ E nebebu'da si, "Ansangka lang mantu
makaita?"

¹¹ E sinabbangnga si, "Agyanino tolaya mingn-
gan si Jesus, nepalluya'ngeno luppana sino
lubag, kasena neaffuriyat sino matak, e sinapi'na
si, 'Umangka mimutung sey Siloe.' Inanggak
sinay, e wasin nimutungak, nakaitakumpay."

¹² E sinapi'da sikwana si, "Sintawino
agyananna?"

"Inta, ammek ammu," kunnino lalaki.

Ino Nappakibebutanino Fariseowera Sino Lalakiya Lappat Si'in

¹³ Waso kunneno, neyandeno lalakiya nab-
battunoyino lappa'na sino Fariseowera. ¹⁴ Awna
aggimwanganino nangwani Jesus si luyak a
nepagasna sino lappattino lalaki. ¹⁵ E nebe-
butino Fariseowera sino lalaki nu sanneno

nakwa sikwana a naariyeno lappa'na. E nepidwana a sinapit si, “Inafuriyatanneno matak si luyak, e wasin nimutungak, nakaitakumpay.”

¹⁶ Antu gafuna, sinapitino korwanira a Fariseo si, “Amme dinunduni Diosino tolaya nangwa si kunnayan, se ammena tuntulannino lintig mappeafu sino awna aggimwangan.” Udde ino korwanira, sinapi'da si, “Makaangwa kaddino minalliwat si kakka'bawa kunnayan?” E naggaradweran.

¹⁷ Gafu so kunnenoy, finu'ngaddangkappayino Fariseowera sino lalaki si, “Nu sikwam, sanneno masapi'nu mappeafu sikwana, se kunnu si nepabbattunoydaka?”

E sinabbangnga si, “Tata lura gumalabbun.”

¹⁸ Udde amme kinuruwino pangafuwanirana Judyu si lappat si'in udde nabbattunoyin, antu gafuneno nappaayanda sino mapparana'ngera, ¹⁹ e nebebu'da si, “Abbindokad yaw? Gakkurug kadda lappat sin neyanakanna? Sanna mat ta makaita mantu?”

²⁰ E sinabbino mapparana'ngera si, “On, abbimmi pay yan, e gakkuruwa lappat sin neyanakanna. ²¹ Udde ammemi ammuweno gafuna a makaiten sito ingkein, anna ammemi kappay ammu nu inyeno nappabbattunoy sikwana. Futandawingkepay sikwana se dokallingkena e ammunanino itabbangngera.” ²² Antuwenoyino sinapi'da se mattalawira sino pangafuwanirana Judyu. Se natatarabbanda si nu wara massapit si i Jesusino Kristo a nekariyi Dios, ammeran mebilang Judyu. ²³ Antu gafuna a sinapitino

mapparana'ngera si antuwengkepayino paffutanda.

²⁴ Wasinoy, inayangkappayino pangafuwani-rana Judyuweno lalakiya lappat si'in, e sinapi'da si, "Massapataka ki Dios si gakkuruwino sapitannu, se ino nappabattunoy sikwam, ammumi si minalliwat."

²⁵ E sinabbino lalaki si, "Ammek ammu nu minalliwat onnu bakkan. Ino pelang ammu, lappattak si'in, udde sitoya, makaitakun."

²⁶ E binebu'da kappay sikwana si, "Sanneno inangwana sikwam a makaitakan?"

²⁷ E sinapi'na kappay si, "Sinapikku kenain sikwayu, udde ammeyu kuruwan. Ma, anggandokaggappaya dingngaggan? Anggandokaggappaya mabbali si adalanna?"

²⁸ Wasinoy, nassapasapitanda si, "Ikka keneno adalanna, udde sikwami, adalandakamiyi Moises. ²⁹ Se ammumi si sinatabbi Diosi Moises, udde iyana tolay, ammemi inammuweno naggabwatanna."

³⁰ Sinapitino lalaki si, "Makka'bawak sitan. Nepabbattunoydak, gampade ammeyummangke inammuweno naggabwatanna.

³¹ Ammutangkena si amme dingngagganni Diosino minalliwatira, udde dingngagganneno maddayawira sikwana annino mangwera sino panggammanna. ³² Makkiyad sin

gafuna yo lubag, awana nadingngag si tolaya mappabattunoy si neyanaka lappat. ³³ Nu ammena nad naggabwat ki Dios, ammena nad makaangwa si kunnayaw."

34 E sinapitino pangafuwanira sikwana si, “Neyanakka a minalliwat, e sandakami lang tulduwan?” Wasin sinapi'denoy, nepaanoran.

Ino Ammera Mangurug, Kunnangke Lappatira

35 Wasin diningngaggi Jesus a nepaanoreno lappatta nepabbattunoyna, inintara'nga, e wasin sinumpalanna, sinapi'na sikwana si, “Mangurugga sino Abbingnga Tolay?”

36 E sinabbino lalaki si, “Afu, ituldum nu inya takesi manguruwak sikwana.”

37 E sinapiti Jesus si, “Naitamun se antuweno makitatabbag sikwam ingkein.”

38 “Afu, manguruwak sikwam,” kunnino lalaki, e namalitura naddayaw sikwana.

39 Wasinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Inangngak sito lubag ta melasinino ammera nangammu ki Dios andino nangammuwera sikwana. Ino ammera nangammu ki Dios a meyampariyira si lappat, pabbattunoyangkuwera ta makaitera. Udde ino makkun si ammura i Dios, kunnangke malappattirana.”

40 Ino Fariseowera a agyan sinay, diningngaddeno sinapi'na, e sinapi'da sikwana si, “Ma, anggammu kadda sapitan si lappakkami kappay?”

41 E sinabbi Jesus si, “Nannud gakkuruwa lappakkayu, awan nadda liwa'daw. Udde gafu se kundaw si makaitakayu, antu gafuna a ana kepayino liwa'daw.”

10

Ino Neampariyani Jesus Sino Nalawara Gumaimut Si Karnero

¹ Wasinoy, niyampariyi Jesus a nassapit si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu. Nu wara kulunganino karnero e amme sumallungino tolay sino fustuwa lamwanganna, nu ammena lud munek sino alasangnga, gumatakaw anna tulisan inaya tolay. ² Se ino gumaimut sino karnerowera, sumallung sino fustuwa lamwangan. ³ Antuweno patallungannino gwardiya neno lamwangan, e ayanneno karneronera. E nu taiingnganannera, maimunuwandeno dami'na, e umaddanira sikwana, kasenera pallawanan. ⁴ Nu nelawannera ammin, ifuyu'nera e dumandanira sikwana, se ammureno dami'na. ⁵ Ammerangkelang kedadandanan si korwana tolay, nu ammera lud mabbukal, se ammera inammuweno dami'na.” ⁶ Antuweno ampariyi Jesus sino tolayira, udde ammera naawatan nu sanneno anggama sapitan.

⁷ Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nassapit si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ikkanakino kunnangke lamwangana sumallunganino karnerowera. ⁸ Amminira a naunta sikwaka nanuldu si bakkanna gakkurug, kunnangke gumatakawira anna tulisan. Udde ammayira kinuruwino karnerok. ⁹ Ikkanakino kunnangke lamwangan. Massiki inyeno sumallung sikwak, mesalakanira. Ireo kunnangke karneroka sumallung anna mallawan a kanayuna nalawarino garafanda.

¹⁰ Ino gakkanneno gumatakaw, awana korwan nu bakkampelangino mattakaw, mamapatay, anna manaral. Udde ikkanak, inangngak sitaw takesi maa'dan naddino tolayira si nalawara biyaya awana kakunnana.

¹¹ “Ikkanakino kalalawarana gumaimut si karnero. Ino nalawara gumaimut, iya'daneno biyangnga takesi mesalakanira. ¹² Udde nu ino mindag sino karnerowera ino matandanampelang a bakkannino makwan karnero, e nu wara itanna si sumarona atu, mabbukal e anawanneno indagganna a karnero. E katan-nino sumarona atuweno korwanira a karnero, e mawarawarakino korwanira. ¹³ Ino gafu-neno nabbukalanino matandanana, bakkanna akwaneno karnerowera e ammenera ikalow. ¹⁴⁻¹⁵ Udde ikkanakino kalalawarana gumaimut si karnero. Se ino nangammuwangku sino karnerokira annino nangammuwanda sikwak, kakunnana kappayino nangammuwangku ki Ama annino nangammuwannana sikwak. E iya'dak kappayino biyaggu takesi mabiyayira. ¹⁶ Ana kappayino korwanira a karnerok a ammena kepay nedagga sito kulungan.* Iyangkuwera nad sitaw ta dingngagganda kappayino damikku, takesi mittateno kaaramunganda amin e tata ke ino mimut sikwara.

¹⁷ “Iddukannaki Ama se iya'dakino biyaggu takesi mangngangoliyak kappena. ¹⁸ Awaningke a makapapatay sikwak nu bakkanna urekungkepay, se aneno kalintiyangkuwa manga'da sino

* **10:16** 10:16 Ino karnerowera a sapitanni Jesus sitaw, ino tolayira a bakkanna Judyu a mingngangkappay si Gentil.

biyaggu e ana kappayino kalintiyangkuwa mapauli, se antuweno netuni Ama sikwak.”

¹⁹ Wasinoy, naggadwa kappayino Judyuwera gafu sinayira a sinapiti Jesus. ²⁰ Odduwera a nasapit si, “Inanset se naassaddan. Sanna ma'lura dingngaggandaw sitan sapitanna ya?” ²¹ Udde ino korwanira, sinapi'da si, “Ino naassaddan, ammera makasapit si kunnenoy. Damana kadda mappabattunoy si lappattino dimonyu?”

²² Wasin tiyempona irid, agyanin fiyesta sey Jerusalem a ngananda si fiestana Kewa'latanino Templo. ²³ Agyani Jesus sinoya fiyesta a malallakad sino Palayari Solomon sino Templo.†

²⁴ Inaribumbunganino Judyuwera, e sinapi'da si, “Naansa ma'nenno pitulduwannu sino kakuruwan? Ituldumun nad sikwami nu ikkeno Kristo a nekariyi Dios.”

²⁵ E sinapiti Jesus si, “Netulduk kena sikwayu, udde ammeyu kinurug. Ino kakka'bawa inangwak gafu sino pannakadama i Ama, ireno mita'dag sikwak. ²⁶ Udde ammekayu mangu-rug se bakkangkayuwa karnerok. ²⁷ Se ino karnerokira, dingngaggandeno damikku e am-mukira kappay. Antu gafuna, dumandanira sikwak, ²⁸ e a'dangkuwera si biyaya mannayun. Ammerangke mekatway ki Dios si makkikiyad, e awangkappaya makafulat sikwara sikwak. ²⁹ Se i Ama a nitalak sikwara sikwakino kapatian si

† **10:23** 10:23 Ino Palayari Solomon, nalawa anna asodda passiyonganna tolay. Ino arinera, ara'ni si karadwa a metroweno kata'nanda.

ammin,[‡] e awaningke makafulat sikwara sino aggimuti Ama. ³⁰ Se ikkami anni Ama, mit-tatakami.”

³¹ Wasin sinapiti Jesus inoy, na'nangkappayino Judyuwera si batuwa ilappadda nad sikwana.

³² E sinapiti Jesus si, “Odduweno nalawara inangwak sikwayuwa nepaangwa i Ama sikwak. Sanna sikwareno gafuna a lappaggandak?”

³³ E sinabbino Judyuwera si, “Bakkannino nalawara inangwamino pallappaggammi sikwam, nu ammena lurino pangababilannu ki Dios. Toleka pelang, udde ikunnamino baggim sikwana.”

³⁴ Sinapiti Jesus si, “Udde aneno nepeturakki Dios sino kundawa lintiddaw mapeefu sino pangafuwandawira si'ina kunna si, 'Ikkanaki Dios, e sapitangku si dioskayu kappay.’[§]

³⁵ Ammutam si ammenan maangkakweno nepeturakki Dios. Nu diosino nepingnganna sino tolayira a nappasapitanna sino sapi'na,

³⁶ sandolang sapitan si ababilangkuwi Dios gafu se sinapikku si ikkanakino Abbingnga? Se ikkanakino pinilina anna dinundunna sito lubag. ³⁷ Nu amme'ngad akwanino kakka'bawa paangwa i Ama sikwak, massiki nu ammekayu mangurug sikwak. ³⁸ Udde nu antuweno akwangku, massiki ammeyu kuruwannino sapitangku, kuruwandonad yawa akwangkuwera, takesi maammuwandawa ana i Ama sikwak anna anappay sikwana.”

[‡] **10:29** 10:29 Ino sapitannino korwana manuskritu sino dami'na Griego: Se ino netalakki Ama sikwak ino kapapatiyan si ammin.

[§] **10:34** 10:34 Salmo 82:6

³⁹ Wasinoy, kinakkapanda kappaya do'mani Jesus, udde nalli'wa sikwara. ⁴⁰ Nuliyi Jesus sino dammangngeno wawwanga Jordan, inang sino pitta a nabbawtisarani Juan sino tolayira, e nagyan sinay. ⁴¹ Odduwa tolaya inang sikwana. Sinapi'da si, "Awana inangwa i Juan si kakka'baw, udde gakkurug ammina sinapi'na mappeafu sitawa tolay." ⁴² E odduwereno nangurug sikwana sinay.

11

Ino Natayani Lazaro

¹⁻² Agyanino makkakarolakira a nagyan sey Betania a da Maria, Marta, anni Lazaro. Iyawa Maria, antuweno nisibug si bambangug sino takkiyi Afu Jesus, kasena finunatan sino abu'nga. Wasinoy, nalowani Lazaro, ³ e nanundunda Maria anni Marta si umang mangipakaammu ki Jesus, e sinapi'na si, "Afu, malowanino iiddukan-nuwa bulunnu."

⁴ Wasin diningngaggi Jesus inoy, sinapi'na si, "Inaya kalona, bakkanna katayanino pat-tupakkanna, nu ammena lud nakwa inay takesi madayawi Dios anna madayawak kappaya Abbingnga."

⁵ I Jesus, iiddukannangke ino talluwera a makkakarolak. ⁶ Udde massiki diningngangnga a malowani Lazaro, ammena nalana inang se ngyangkepay sinay si adwa aw, ⁷ kasena nekun sino adalannera si, "Muliyetamun sey Judea."

⁸ “Afu, ammena kepay nabayino pallappagan naddino Judyuwera sinay sikwam, gampade anggammu kepaya muliyetam sinay?” kunda.

⁹ Udde sinapiti Jesus si, “Kadde, awana makwa sikwatam. Karadwa orattino tata si aw, e ammena meduffuweno tolaya mallakad si aw, se maiteno lakaranna. ¹⁰ Udde ino mallakad si gafi, meduffu, se awana sirwa'na.” ¹¹ E sinapikkappayi Jesus si, “Maturuwinni Lazaro a buluntam, udde angku gammiyan.”

¹² E sinapitino adalannera si, “Afu, nalawad nu maturug, se maariyeno kalona.” ¹³ Aridda si gakkuruwa naturuwi Lazaro, udde ino anggammi Jesus a sapitan, natayin.

¹⁴ Antu gafuna, sinapi'nan sikwara si, “Natayinni Lazaro, ¹⁵ udde nalawad se awanak sinay sin natayanna, takesi mattuyangngeno angguruddaw gafu sino itandaw. Ara, intamun ta antam itan.”

¹⁶ I Tomas a ngananda si Siping, sinapi'na sino bafulunnera a adalan si, “Mebulunetam sikwana, takesi nu papatayanda, matayetam pay amin.”

I Jesusino Mappaangngangoli Si Natay Annino Manga'da Si Biyag

¹⁷ Wasin ginamwanda Jesus sey Betania, naam-muwanda si kappata awinni Lazaro a netanam.

¹⁸ Gafu se tallu ke a kilometroweno kaaroyuna Betania sey Jerusalem, ¹⁹ odduwera a taga-Jerusalem a inang namambay sikwara Marta anni Maria gafu sino natayanino kola'da.

²⁰ Wasin diningngaggi Marta a ara'niyenda Jesus a gumamwang, inangngira dinambal. Udde

i Maria, natak sino balera. ²¹ Sinapiti Marta ki Jesus si, “Afu, nu nagyangka nad sitaw, ammena nad natayino kola'mi. ²² Udde massiki kunnenoy, amruk si iya'dana i Dios sikwamino ingkelamanga aranggannu.”

²³ E sinapiti Jesus si, “Mangngangolineno kola'ngu.”

²⁴ “On, amruk si mangngangolina so uddina awa meyindan sino pangngangoliyanino aminira a natay,” netabbi Marta.

²⁵ E sinapikkappayi Jesus si, “Ikkanakino mappaangngangoli si natay anna ikkanakino manga'da si biyag. Ammina mangurug sikwak, massiki nu matayira, mabiyayira kappay si makkikiyad. ²⁶ E amminira a aggabiyag, nu manguruwira sikwak, ammera matay si makkikiyad. Kuruwannu yaw?”

²⁷ “On, Afu,” kunni Marta, “kuruwangku si ikkeno Kristo a Abbingi Dios a nekarina a umang sito lubag.”

Ino Nattangitani Jesus

²⁸ Wasin sinapiti Marta inay, nuli sino balera, kinulafattanna i Maria, kasena nedumidumiya, “Ginamwangino Afutam e paayaddaka.”

²⁹ Wasin diningngaggi Maria inay, ginabwat e nakkangkama inang dinambal ki Jesus, ³⁰ se ana kepera Jesus sino patabboka nanambalani Marta sikwana. ³¹ Ino tolayira a nagan sino balaya namambay ki Maria, initareno ginabwatanna, e dinandananda, se aridda si umang sino tanam ta mattangit sinay.

³² Wasin ginamwangi Maria sino agyananda Jesus, namalitud sino a'langnga, e sinapi'na si, "Afu, nu nagyangka nad sitaw, ammena nad natayino kola'mi." ³³ Wasin inita i Jesus si mattatarangi'da Maria andino bafulunnera, malowingke ino nakamma, ³⁴ e sinapi'na si, "Sintawino nitanammandaw sikwana?"

E sinapi'da si, "Afu, antam itan." ³⁵ E natangippayi Jesus.

³⁶ E sinapitino tolayira si, "Itandaw, dokallingke ino angngikalona ki Lazaro."

³⁷ Udde sinapitino korwanira si, "Nepabbat-tunoyneno lappatta tolay. Mayan awaningke inangwana takesi ammena nad natayi Lazaro?"

Ino Nanggangoliyani Lazaro

³⁸ Wasin ginamwangira sino tanam, nallalow kappayino nakamma. Agwefino nitanammanda a nagakutan si batu. ³⁹ "Ariyandaw yan batu," kunni Jesus.

"On, Afu, udde nabuyukin, se kappata awinna netanam," kunni Marta a kolakino natay.

⁴⁰ E sinapiti Jesus sikwana si, "Ammek kad sinapit sikwam, a nu mangurugga, maitammeno kedayawani Dios?"

⁴¹ Wasinoy, inarireno batu. Sinangawi Jesus, kasena nekun si, "Ama, mappasalamatak se dingngaggandak. ⁴² Ammuk si aggadingngaggandak, udde sapitangku yaw gafu sino tolayira sitaw, takesi kuruwanda si ikkeno nanundun sikwak."

⁴³ Wasin sinapi'nenoy, nekulawuna a nasapit si, "Lazaro, mallawangkan." ⁴⁴ E

nallowanino nataya naburiburan si sinnunino kama'na andino takkina, e nababbaddangkap-payino uluna. E sinapiti Jesus sino tolayira si, "Ubbarandaw takesi makaanawin."

*Ino Nattatarabbanda A Pamapatayan Ki Jesus
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2)*

⁴⁵ Ino Judyuwera a inang namambay sikwara Maria, initaro inaya inangwa i Jesus. Antu gafuna, oddu sikwareno nangurug sikwana.

⁴⁶ Udde ino korwanira, inangngira sino Fariseowera e netuldureno inangwa i Jesus.

⁴⁷ Waso kunnenoy, ino Fariseowera andino pangafuwanirana padi, nepaayaddeno korwanira a pangafuwanirana Judyu, e nattatarabbira. Sinapi'da si, "Sanna matino akwantam? Se inaya tolay, odduweno kakka'bawa akwanna. ⁴⁸ Nu purayantam pelang, mangurungnga ammina tolay sikwana, e antuneno pabbalinda si afura. Dingngaggannino taga-Romera a matturay sikwatam, umangngirana sitaw, e darallandeno Templotam anna ammina patturayantam."

⁴⁹ Udde naddamiti Caifas, a afafuna padi sinoya run, e sinapi'na si, "Awaningke am-muyu. ⁵⁰ Ammeyu kad ammu si unoy-neno tata ke ino matay ta mabiyayino kalubbunannera amma sino matayetam ammin?"

⁵¹ Inaya sinapiti Caifas, bakkanna naggabwat sino nakammangkepay, udde gafu se antuweno afafuna padi, nepelabbuni Dios sikwana si matena i Jesus takesi mabiyayino kalubbunanna a Judyu. ⁵² E bakkampelangino kalubbunanna a

Judyu, nu ammena lud ammina abbingi Dios a magyan si palulubbun, takesi mittatera ammin.

⁵³ Nangiyafu sinoya aw, natatarabbanino pangafuwanirana Judyu nu ansanda a mamapatay ki Jesus. ⁵⁴ Antu gafuna, amme nappaddara Jesus sey Judea, nu ammera lud inang sey Efraim, tata a lubbuna ara'ni sino danak. Antuweno nagananda Jesus andino adalannera.

⁵⁵ Ara'niyennino fiyestana Judyuwera a ngananda si La'wutan. Odduwera a inang sey Jerusalem a naggabwat si palulubbun, takesi akwandeno gagangera a mappadalus sino baggira so liyena fiyesta. ⁵⁶ Pakaiintufukanda i Jesus, e wasin naaramamungira sino Templo, nakkakibikibebutira si, "Sanneno madandandaw? Ammenada gumamwang sito fiyesta ya?" ⁵⁷ Se ino pangafuwanirana padi andino Fariseowera, sinapi'da si nu wara makaammu sino agyanani Jesus, itulduna nad sikwara takesi ipado'mara.

12

Ino Nisibuwani Maria Si Bambangug Sino Takkiyi Jesus

(Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

¹ Wasin annamma aw keypay aseneno fiyestana La'wutan, inang kappera Jesus sey Betania a lubbuni Lazaro a nepangngangolina. ² E nidadanira si pamuwafanda Jesus, e i Marteno malla'gak. I Lazaroweno tata a makikkan sikwara Jesus.

³ Wasinoy, nangappa i Maria si kagadwana litrowa nangina a bambanguwa passiya nardo. E

nesibungnga sino takkiyi Jesus, kasena finunatan sino abu'nga, e medadarngiyopino bangungnga sino balay. ⁴ Udde i Judas Iscariote a adalani Jesus a antuneno milaku sikwana, sinapi'na si, ⁵ “Sanna mat ta ammena ilaku inaya bamban-gug ta wara meya'da sino mekakallakkira? Se ino balorna, mekunna sino sweldu si tarun.”* ⁶ Ino nassapitani Judas sinoy, bakkanna gafu se ikaloneno mekakallakkira, nu bakkan lud gafu se aso'dino kama'na. Se antuweno miggam sino pira'da, e gastunna nu anggama se antuweno gagangena.

⁷ Udde sinapiti Jesus ki Judas si, “Purayannu pelangi Maria. Se neyimfunnenaya bamban-gug takesi antuweno naunta a nelana sino baggik para sino ketanammangku. ⁸ Se ino mekakallakkira, kanayunira a ana sikwayu, udde ikkanak, ammek kanayuna ana sikwayu.”

⁹ Waso kunnenoy, odduweno Judyu a nan-ingngag si ana i Jesus sey Betania, antuweno inangngira sinay. Udde bakkampelangi Jesusino anda itan, nu ammera luggappay umang itani Lazaro a nepangngangolina. ¹⁰ Kunnantu, ino pangafuwanirana padi, nattatarabbandeno akwanda a mamapatekappay ki Lazaro, ¹¹ se gafu sikwana, odduweno Judyuwera a nekatway sikwara e nanguruwira ki Jesus.

Ino Nanayawanda Ki Jesus Sin Inangnganna Sey Jerusalem

(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40)

* **12:5** 12:5 Ino sapitanna sino dami'na Griego, talluwatuta dinariyu a antuweno balorneno tandan si talluwatut si aw.

12 Wasi kadarama'na, diningngaggino oddu-wera a tolaya inang nakifyesta si gumamwanginni Jesus sey Jerusalem. 13 E nappera si adonna ayog† ta umangngira dumambal sikwana, e nekulawura si, “Madandayawi Dios! Madandayokappenaddino dinunduni Afu Dios si pan-nakabaggina! Madandayawino Aritam sito Israel.”

14 I Jesus, natakay si ubbunna asnowa nepaap-pana. Antuweno neyakkuruwanino nepeturakki Dios si'ina kunna si,

15 “Ikkayuwa talubbuna Jerusalem, ammekayu mattalaw se gumamwanginnino Ariyuwa mattakay si ubbunna asno.”‡

16 Ino adalanira i Jesus, ammera kepay naawatan si iyawa makweno meyakkuruwanino neturak. Udde wasin nulyi Jesus sey langit, antuweno nanandammada sitawa neturak map-peafu sikwana e gakkuruwa nakwa sikwana.

17 Ino tolayira a nita sino nappaangngan-goliyani Jesus ki Lazaro sin inayanna e nallawan, netulutuluyda a nipakaammu sino nakwa.

18 Antu gafuna, odduweno inang dinambal ki Jesus, se diningngaddenaya kakka'bawa senyal a inangwana. 19 Antuweno nattatarabbanino Fariseowera si, “Itandaw kadda, awana

† 12:13 12:13 Bakkanna ayog, nu ammena lud tata klasena kayu sino lubbunna Judyu a kunnangke ayowino adonna. Ino adonna, neyafakkino korwanira sino kalasada anna newasi-watino korwanira a paddayora ki Jesus. ‡ 12:15 12:15 Zacarias 9:9 Ino gagangena ari si'in, nu umara'niyera sino tata a lubbuna gubattanda, mattakayira si kabayu. Udde nu nalawarino nakanda sino lubbun, mattakayira si asno.

serbineno inangwatam. Se ammina tolay, dumandanira sikwana.”

Ino Nipakaammuwani Jesus Sino Katayanna

²⁰ Agyanino bakkannira a Judyu a naggabwat sey Grecia a inang nakifiyesta sey Jerusalem ta dayawanda i Dios. ²¹ Inangngira ki Felipe a taga-Betsaida a sako'ma Galilea, e sinapi'da si, “Afu, anggammii nad tatabbanni Jesus.” ²² Inangngi Felipe ki Andres ta itulduneno sinapi'da, kasera nabbuluna inang nituldu ki Jesus.

²³ E sinapiti Jesus sikwara si, “Nada'ngennino tiyempowa ikkanaka Abbingnga Tolay, medayawak sino katayangku. ²⁴ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino katayangku, kunnangke ino kemulanino bukal. Se nu ammena memula, mittata pelang. Udde nu memula e madaral, mammunga si oddu. ²⁵ Nu ikalowino tolayino biyangnga sito lubag, matekappena. Udde nu ammena ikalowino biyangnga sito lubag, mabiyangnga si makkikiyad. ²⁶ Nu inyeno manggamma masserbi sikwak, dumandan nad sikwak, takesi massiki sintawino agyanangku, antu kappayino agyananna. E amminira a masserbi sikwak, dayawannirana i Ama.”

²⁷ Sinapikkappayi Jesus si, “Sitoya, makukungkulino nakangku, e sannadeno sapitangku? Adasi arangngangku si, ‘Ama, ili'wana'ngad sitawa makwana sikwak’? Ammena dama, se antuweno gakkagguwa inangngan sito lubag.” ²⁸ Kasena sinapit si, “Ama, akwannu pelang sikwakino anggammu takesi maiteno kedayawannu.”

E agyanino damita naggabwat sey langita kunna si, “Nepaitakino kedayawangku gafu sino inangwam, e ipaitak kappena gafuna sino makwa sikwam.”

²⁹ Ino tolayira a aggata'dag sinay, nadingngad-deno damit, e kunnino korwanira si addug. Udde ino korwanira, kunda si anghela makitatabbag sikwana.

³⁰ Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Inaya diningngaddawa damit, bakkampelanga gafu sikwakino naddamitanna, nu ammena lud gafu sikwayu, takesi manguruggayu.

³¹ Sito ingkein nada'ngennino kaukumanino tolayira sito lubagga ammera mangurug, sito ingkein nada'ngengkappayino naaffutani Satanas a matturay sikwara.

³² Udde nu ikkanak, nu metaya'nga, awisanguweno tolayira sino palulubbun ta manguruwira sikwak.”§ ³³ Antuwenayino sinapiti Jesus, a nangipakaammu sino katayannana a metayag sino krus.

³⁴ Wasinoy, sinapikkappayino tolayira si, “Ino sapitannino lintiddam, mabiyayino Kristo si makkikiyad. Ansannu lang kun si metayangngad si krusino Abbingnga Tolay? Inya kappelud yana Abbingnga Tolay?”

³⁵ E sinapiti Jesus sikwara si, “Ikkanakino kunnangke sirwata mawwaldag sikwayu, e ammena mabayag e anawantakayu. Dumandangkayu nad sikwak se kawarak sikwayu takesi ammekayu malamlukan. Se ino mallakad

§ 12:32 12:32 Itannu kappay sino Jn. 3:14-15.

si lammuk, ammena inammuweno ira'bunna.
³⁶ Sitoya a ayawak kepaya sirwat, mangurug-
 gayu nad sikwak takesi mabbalikayu si tolaya
 mawaldanino nakanda.” Wasin sinapiti Jesus
 inoy, inanawannera e ammenan nappadda sino
 tolayira.

Ino Amme Nanguruwanino Judyuwera

³⁷ Massiki odduwennino kakka'bawa senyala
 inangwa i Jesus a initeno tolayira, ammera ke-
 pay mangurug sikwana. ³⁸ Antuweno neyakku-
 ruwanino nelabbuni Isaias si'ina kunna si,

“Afu Dios, kunnangke awaningke a mangurug
 sino sinapi'mi, e ammera kappay nepilin-
 galingeno nepaitama pannakadamam.”*

³⁹ Neturak kappayi Isaiasino gafuneno ammera
 nanguruwana sinapi'na si,

⁴⁰ “Ilappattira i Dios e nepattagga'nenno nakanda
 takesi ammera makaita anna makaawat onnu
 muli sikwana ta pabbattunoyannera nad.”†

⁴¹ Kunnenayino sinapiti Isaias se initaneno kina-
 diosi Jesus si'in, e antuweno nassapitanna sino
 mappeafu sikwana.

⁴² Udde massiki kunnenoy, odduweno panga-
 fuwanirana Judyu a nangurug ki Jesus. Udde
 ammera nepakaammuweno nanguruwanda se
 mattalawira si kastigunireno Fariseowera ta am-
 mera mebilang si bafulundera a Judyu. ⁴³ Se
 aanggandeno kedayawanda sino tolayira amma
 sino kedayawanda ki Dios.

* **12:38** 12:38 Isaias 53:1 † **12:40** 12:40 Isaias 6:10

Ino Kaukumanino Tolayira Gafu Sino Sapiti Jesus

⁴⁴ Waso kunnenoy, nekokwa i Jesusino nasapit si, “Ino mangurug sikwak, bakkannap-pelangino kuruwana, nu bakkangkappelurino nanundun sikwak. ⁴⁵ Ino mangita sikwak, maitana kappayino nanundun sikwak. ⁴⁶ Inangngak sito lubagga kunnangke sirwat takesi ino mangu-ruwira sikwak, ammera magyan sino lammuk.

⁴⁷ “Ino tolaya maningngag sino sapitangku udde ammena kuruwan, bakkannakino mangukum sikwana. Se ammek inang sito lubagga mangukum si tolai, nu ammek lud inang sitawa mangisalak sikwara. ⁴⁸ Udde aneno mangukum sino tolaya mammay sikwak anna amme mangurug sino sapitangkuwera. Inaya sapitangkuwera, iraneno mangukum sikwana so uddina aw. ⁴⁹ Se awana sinapikkuwa naggabwat sino nakangkungkepay, nu ammena luri Ama a nanundun sikwakino nituldu sino sinapikkuwera andino assapikku. ⁵⁰ Ammuk si ino tulduna, antuweno paggabwatanino biyaya mannayun. Antu gafuna, massiki sanneno itulduna a sapitangku, antu pelangino isapikku.”

13

Ino Nunafani Jesus Sino Takkiyeno Adalannera

¹ Wasi tata si gafi liyeya mangiyafuweno fiyestana La'wutan, ammuwenni Jesus si nada'ngennino tiyempowa anawanna sito lubag ta muliyen ki Amana. Inaangammangke ino

tolenera sito lubag, e ipaitaneno aggangamma sikwara makkiyad sino katayanna.

² Wasinoy, mamuwadda Jesus andino adalan-nera. Nepadandamminni Satanas ki Judas a abbingi Simon Iscariote si antuwenoya gafiyeno pappado'manna ki Jesus. ³ I Jesus, ammuna si neya'da i Amaneno ammuna pannakadamana sikwana, e ammuna kappay si i Diosino nag-gabwatanna anna antu kappayino puliyannana. ⁴ Antu gafuna, natta'daggi Jesus, inarineno lumbonna, e nabbakwat si tuwalya. ⁵ Kasena nekwa si danum sino angngoran e neyafuna a munab sino takkiyeno adalannera, e finunatannera sino tuwalya a nebakwa'na.

⁶ Wasin dina'ngenni Jesusi Simon Pedro, sinapi'na ki Jesus si, "Afu, mayan ikkammangke ino munab sito takkik?"

⁷ E kunni Jesus si, "Ammengkepema'lud maawatan yo akwangku, udde maawatannu kappenalang."

⁸ E sinapikkappayi Pedro si, "Ammenangke dama si ikkeno munab sito takkik."

Udde nekunni Jesus si, "Nu ammek unafan yan takkim, ammekan mebilang si adalangu."

⁹ E sinapiti Pedro si, "Afu, nu kunnenoy, bakkampelang yo takkikino unafannu, nu bakkan lud massiki yo kamakku anna uluk."

¹⁰ Sinabbi Jesus si, "Ino tolaya nakadiyutin, ammenan nad mandadiyut, se nadalusin. Ino pelang takkina naddino maunafan. E ikkayu, nadalusangkayu ammin, fera pelangino tata."

¹¹ Ino gafuneno nassapitani Jesus si aneno tata

a ammena nadalusan, se inammunanino mapado'mana sikwana.

¹² Wasin nabalinnini Jesus a nunab sino takkiera, neallungga kappayino lumbonna e naki-tuttuggappay sikwara. Kasena nebebu'na sikwara si, "Maawatandawino inangwak sikwayu?"

¹³ Nganandak si Mesturu anna Afu, e nalawad yana sapitandaw se gakkuruwingke. ¹⁴ Nu ikkanaka Afu anna Mesturuyuweno nunab sino takkiyu, meannung nu kunnenoy kappayino akwandawa makkaunaunab si takki. ¹⁵ Inangwak inay ta wara tuntulandaw takesi akwandopayino kunneno inangwak sikwayu. ¹⁶ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, awana aripanna napatig amma sino amuna, e awangkappaya nadundun si napatig amma sino nanundun sikwana. ¹⁷ Gafu se maawatandawiran inay, maanggangkayu nu akwandaw."

¹⁸ Sinapikkappayi Jesus si, "Bakkanna ikkayu amminino nassapitangku, se ammukino nakan-dawa pinilik. Udde pinilitakayu ammin takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios a kunna si, 'Ino nakikkan sikwak, nabbali si kalingak.'"

¹⁹ Sapitangku yaw sikwayu liyena a makwa, takesi nanu makwa, kuruwandaw si ikkanakino Kristo a dinunduni Dios. ²⁰ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino tolaya maningngag sino dundunangku, dingngaggandak kappay. E ino maningngag sikwak, dingngagganda kappayino nanundun sikwak."

* **13:18** 13:18 Salmo 41:9

Ino Nassapitani Jesus Nu Inyeno Milaku Sikwana

(*Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luc. 22:21-23*)

²¹ Wasin sinapitira i Jesus inoy, malowingke ino nakamma, e sinapi'na si, "Gakkurug yo sapitangu, aneno tata sikwayuwa milaku sikwak."

²² Wasinoy, makkaititeno adalannera se ammera ammu nu inya sikwareno sapitanna. ²³ Ino natuttud sino aruruwi Jesus, antuweno adalanna a iiddukannangke. ²⁴ E sinengyattani Simon Pedro ta futanna ki Jesus nu inya sikwareno sapitanna.

²⁵ Wasinoy, nassandiyinaya adalanna ki Jesus, e binebu'na si, "Afu, inya sikwamiyeno sinapi'nu?"

²⁶ E sinapiti Jesus sikwana si, "Ino panga'dangku sito isosoka tinapay, antuwenay." E nesosoneno tinapay, asena neya'da ki Judas a abbingi Simon Iscariote.

²⁷ Addiwawa langi Judas sino tinapay, inunagginni Satanas sikwana. E nekunni Jesus sikwana si, "Kangkamannuwa akwanino ana sino nakammu." ²⁸ Ino korwanira a makikkana adalanna, ammera naawatanino gafuna a kundenoyino sinapi'na ki Judas. ²⁹ Gafu se i Judasino gumaiggam sino pira'da, ariyino korwanira si dundunanni Jesus a umang magatang si maawadda sino fiyesta, onnu umang manga'da si pirak sino mekakallakkira.

³⁰ Wasin nakkaninni Judasino tinapay, nallawanin. Sin nallawananna, gafiyenin.

Ino Bawuwa Tuni Jesus Sino Adalannera

³¹ Wasin inanawinni Judas, sinapiti Jesus si, “Ino makwana sikwak, antuweno mipaita sino kedayawangkuwa Abbingnga Tolay, e gafu sikwak, maita kappayino kedayawani Dios. ³² E nu ipaitakino kedayawani Dios, ipaitana kappayino kedayawangkuwa Abbingnga, e malana makwa.

³³ “Ikkayuwa abbingku, ammek mabayag sikwayu. Tufukanda'nga, udde sapitangku kappay sikwayuweno sinapikku sino pangafuwanirana Judyu si, ‘Ammekayu makaang sino umangnganku.’ ³⁴ Antuyawino bawuwa itungku sikwayu. Makkaaanggangkayu nad. Kunna payino inangwaka manggam sikwayu, antu naddino akwandawa makkaaanggam. ³⁵ Se nu makkaaanggangkayu, antuneno pangammuwanino ammina tolay si adalantakayu.”

Ino Nilabbunani Jesus Sino Piimaddani Pedro Sino Nangammuwanna Sikwana

(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34)

³⁶ Wasinoy, nebuti Simon Pedro si, “Afu, sintomatino angannu?”

E sinabbi Jesus si, “Ammeka makadandan sikwak ingkein, udde dumandangka kappena.”

³⁷ E sinapikkappayi Pedro si, “Afu, mayan ammek makadandan sikwam sito ingkein? Mas-siki nu matayak gafu sikwam, damana pelang sikwak.”

³⁸ E sinapiti Jesus si, “Sapitannungkelang si massiki mateka para sikwak. Udde gakkurug yo sapitangku sikwam, ammena kepay mada'ngeno passirallotanino lalung, nami'luwannakunna a neimad.”

14

I Jesusino Dalana Umang Ki Amana

¹ Wasinoy, sinapikkappayi Jesus sino adalan-nera si, “Ammekayu maddararan, nu ammeyu lud pattuyaggannino angnguruddaw ki Dios e pattuyaggandokappayino angnguruddaw sikwak. ² Se odduwa pagyananna tolay sino balayi Ama sey langit, e mauntaka umang sinay ta midadanak si pagyanandaw. Ammek sapitan yaw nu bakkanna gakkurug. ³ E nu nedadaninnino pagyanandaw, muliyak kappena a mappa sikwayu takesi makiigyangkayu pay sikwak. ⁴ Ammuyunnino dalana umang sino umangnganku.”

⁵ Wasinoy, sinapiti Tomas si, “Afu, ammemi inammuveno umangngannu, e ansaneno angngammumi sino dalana umang sinay?”

⁶ E sinabbi Jesus si, “Ikkanakino dalan, se ikkanakino paggabwatanino kakuruwan andino manga'da si biyag. Awana makaang ki Ama, nu bakkannakino pangannanna. ⁷ Nu gakkuruwa ammurak, ammuyu payi Ama. E mangiyafu sito ingkein, gakkuruwa ammuyun anna initayun.”

⁸ Wasinoy, sinapiti Felipe si, “Afu, ipaitam-maddi Amam sikwami ta matalanggaggami.”

⁹ E sinabbi Jesus si, “Felipe, nabayak sikwayu, gampade ammenak kepay inammu? Ino nangita sikwak, initanangkappayi Ama. Ansannu kappay sapitan si ipaitaki Ama sikwayu? ¹⁰ Ma, ammem kuruwan si anak ki Ama e ana kappayi Ama sikwak? Amminino sinapikku sikwayu, bakkanna naggabwat sino nakangkungkepay, nu

ammena lud naggabwat ki Ama. Ammingkap-paya akwangku, nepakwa i Ama a ana sikwak. ¹¹ Kuruwandonad si anak ki Ama e ana i Ama sikwak. Nu ammeyu kuruwan gafu sino sapatangku, kuruwandonad gafu sino kakka'bawira a akwangku.

¹² “Gakkurug yo sapatangku sikwayu, massiki inyeno mangurug sikwak, akwanna kappayino kakka'bawa akwangku. E ooddu kappayino damana a akwan amma sino inangwak, gafu se muliya'nga ki Ama. ¹³ E massiki sanneno arangngandaw ki Ama gafu sino nittatandaw sikwak,* akwangku takesi madayawi Ama mappeafu sino akwangkuwa Abbingnga. ¹⁴ Massiki sanneno arangngandaw sikwak gafu sino annala'daw sikwak, akwangkuwa akwan.”

Ino Nikariyani Jesus Sino Gumamwanganino Espirituwi Dios

¹⁵ Wasinoy, sinubburani Jesusino sapatanna si, “Nu gakkuruwa anggandak, akwandawino sapatangku. ¹⁶ E arangngangku ki Ama ta manundun si mepatali sikwaka manuffun sikwayu ta antuweno magyan sikwayu si makkikiyad. Ino Espirituneno anggangkuwa sapatana, e antuweno mangipakaammu sikwayu sino kakuruwan. ¹⁷ Ino tolaiyira a ammera mangurug sikwak, ammera dama a maa'dan sino Espirituwi

* **14:13** 14:13 Ino sapatanna sino dami'na Griego, massiki sanneno arangngandaw sino angangku. Ino adwa kappaya anggama sapatanna yaw: massiki sanneno arangngandawa pannakabaggik onnu massiki sanneno arangngandaw gafu sino tala'daw sino kalintiyangku.

Dios, se ammera maimunuwan anna ammera maammuwan. Udde ikkayu, ammuyun, se ara'niyen sikwayu e magyanna sikwayu.

¹⁸ “Massiki anawantakayu, ammetakayu purayan se muliya'nga kappay sikwayu.

¹⁹ Ammena mabayag e ammerakunna itanino ammera mangurug sikwak sito lubag, udde ikkayuwa mangurug, itanda'nga kappay. E gafu se mabiyayak kappena, mabiyaggayu kappay si makkikiyad. ²⁰ Nu mada'nganenaya aw, antuneno pangammuwandaw si anak ki Ama, anakayu sikwak, e anak kappay sikwayu.

²¹ Ino tolaya maningngag sito sapitangku e kuruwanna, antuweno manggam sikwak. E ino manggam sikwak, anggammampayi Ama. E anggammangku kappepay, e ipakaammuk ammin sikwaneno mappeafu sikwak.”

²² Wasinoy, sinapiti Judas (bakkanni Judas Iscariote) si, “Afu, mayan ikkami pelangino pap-pakaammuwannu mappeafu sikwam a bakkan lud sino amminira a tolai sito lubag?”

²³ E sinabbi Jesus si, “Ino manggam sikwak, akwanneno sapitangku, e anggammanni Ama. Kunnantu, ikkami anni Ama, umangkami magyan sikwana. ²⁴ Udde ino tolaya amme manggam sikwak, ammena akwanino sapi-tangku. Ammena naggabwat sikwakino netul-duka diningngaddaw, nu ammena lud naggab-wat ki Ama a nanundun sikwak.

²⁵ “Sapitangkuwera ammin yaw sito ayawak kepay sikwayu. ²⁶ Udde dundunanna i Ameno Espirituna a manuffun sikwayuwa mangipakaammu mappeafu sikwak. Antuneno

manuldu sikwayu si ammina ammeyu kepay inammu anna ipadandamna sikwayuweno ammina sinapikku.

²⁷ “Ammekayu maddararan anna mattalaw, se passiyankangkuweno nakandaw. Ino siyana'nga nakamma iya'dak sikwayu, bakkannino kunnino tolayira sito lubag, nu ammena lud mekunna sino nasiyanakka nakangu. ²⁸ Dingingaddawino sinapikkuwa anawantakayu udde muliya'nga kappay sikwayu. Nu gakkuruwa anggandak, maanggangkayu nad, se umangngak ki Ama a napatig amma sikwak. ²⁹ Dadanangkuwa sapitan yaw sikwayu, takesi nanu makwa, mattuyaggino angnguruddaw sikwak. ³⁰ Ammek bayannino makitatabbag sikwayu, se gumamwanginni Satanas a antuweno matturay sino tolayira sito lubag. Awana kalintiyanna sikwak, ³¹ udde purayangku sino akwanna sikwak takesi maammuwan amminino tolayira si anggangkuwi Ama e akwangku amminino ipakwana sikwak.

“Ara, intamun ta umanawetamun sitaw.”

15

*Ino Niyampariyani Jesus Sino Baggina Si Fun-
galla Ubas*

1 Wara sinoy, sinapikkappayi Jesus si, "Ikkanakino gakkuruwa fungalla ubas* e i Ameno mimut. 2 Ariyanna ammina tangaka ammena mammunga, udde ino tangakira a mammunga, ariyanneno korwana garangona a kunnangke dalusannera takesi umodduweno bungara. 3 Kakunnayuweno tangakira a mammunga se nadalusangkayu gafu sino sinapikkuwa nattalaginad sino nakandaw. 4 Mattalaginaggayu sikwak ta mattalaginarappay sikwayu. Ino tanganeno ubas, ammena mammunga nu naari sino fungalna. Kakunnayu kappay, ammekayu mammunga nu ammekayu mattalaginad sikwaka fungalla ubas.

5 "Ikkanakino kunnangke fungalla ubas e ikkayuweno kunnangke tangakira. Ino mattalaginarira sikwak, anappay sikwara, e mam-mungera si oddu. Udde nu awanak sikwayu, ammekayu makaangwa si nalawad. 6 Ino tolaya ammena mattalaginad sikwak, metakkufa kunnangke naariya tanga. Nu maganguwen, amunganda, kasera iramba sino afuy ta masikkulan. 7 Udde nu mattalaginaggayu sikwak anna aggadandammandawino sinapikku e akwandaw, massiki sanneno arangngandaw ki Ama, iya'dana sikwayu. 8 Nu mammungakayu si oddu, antuweno kedayawani Ama e antu kappayino mangipaita si gakkuruwa ikkayuweno

* **15:1** 15:1 Sino Dadana Tulag, meyampariyino Judyuwera onnu gakagaka i Israel si mula a ubas (Salmo 80:8-18; Isaias 5:1-7), udde narakkattino bungana se sinalekkuranda i Dios, antu gafuna, bakkannireno gakkuruwa mula a ubas.

adalangku. ⁹ Anggammantakayu a kunnangke ino agganggammī Ama sikwak. Mattalaginagayau nad sikwak takesi maammuwandawino agganggangku sikwayu. ¹⁰ Nu akwandawino sapitangku sikwayu, maammuwandawino agganggangku sikwayu. Kakunnana kappay sikwak, akwangku ammina sapitanni Ama, e maammuwangkunnino agganggamma sikwak.

¹¹ “Sinapikkuwera yaw sikwayu takesi mallanggakkayungke a kunna pay sikwak. ¹² Antuyawino itungku sikwayu, makkaaanggangkayu a kunna payino agganggangku sikwayu. ¹³ Ino kadodokkallana agganggamma dama a ipaiteno tata tolay, nu matay takesi mabiyayino bafulunnera. ¹⁴ E ikkayuweno bafulungku nu akwandawino sapitangku sikwayu. ¹⁵ Sitoya, ammetakayu nganan si aripan, nu bakkan lud buluntakayu. Se ino aripan, ammena inammuweno dinandammīno amuna, udde ammina diningngaggu ki Ama, sinapikku ammin sikwayu. ¹⁶ Bakkanna ikkayuweno namili sikwak, nu ammena lura ikkanakino namili sikwayu e dinotukantakayu takesi mammungakayu si oddu, e mabbalanayun naddino bungayuwa nalawad. Kunnantu, massiki sanneno arangngandaw ki Ama gafu sino nittatandaw sikwak, iya'dana sikwayu. ¹⁷ Antu kappay yawino itutungku sikwayu, makkaaanggangkayu nad.”

Ino Pakkababannanino Ammera Mangurug Sino Nanguruwira

¹⁸ Wasinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Kababannaddakayuneno tolayira a ammera mangurug sikwak, udde ammekayu nad makka'baw sinay, nu ammeyu lud dandamman si kinababannaddak abbu. ¹⁹ Nannud nekunneno nakandaw sikwara a ammena mangurug, anggammindakayu nad se kakunnarakayu. Udde bakkanninna kakunnarakayu se pinilitakayuwa mekatway sikwara, e antuweno gafuna a kababannaddakayu. ²⁰ Dandammandonaddino sinapikku sikwayuwa awana aripanna napatig amma sino amuna. Nu nelopalope'dak, ilopalope'dakayu kappena. Nu ammera kinuruwino sinapikku, ammera kappena kuruwannino sapitandaw. ²¹ Akwandana ammin yaw sikwayu, gafu sino nittatandaw sikwak, se ammera ammuweno nanundun sikwak. ²² Nannud ammek inang sitawa nanuldu sikwara, bakkan nadda liwa'deno ammera panguruwan sikwak. Udde gafu se ginamwangak, awana parrasonda sino liwa'da. ²³ Ino makkababannag sikwak, kababannangnga kappayi Ama. ²⁴ Bakkan nadda liwa'deno ammera panguruwan sikwak, nu awan nadda nepaitak si kakka'bawa awana korwan si makaangwa. Udde massiki initareno inangwak, kababannaddakami anni Ama. ²⁵ Udde nakwa yaw, takesi meyakkuruwino neturak sino lintidda a kunna si, 'Kababannaddak, massiki awana gafuna.' ”†

²⁶ E sinapikkappayi Jesus si, “Dundunangkuneno Espiritu a maggabwat ki Ama a manuffun sikwayu. Antuneno mangipakaammu sino kakuruwan mappeafu

† 15:25 15:25 Salmo 35:19; 69:4

ki Dios, e ta'daggandak kappena. ²⁷ Massiki ikkayu kappay, ta'dagganda'nga se kiyad sin nangiyafuwangkuwa manuldu, nebumbulungkuwa sikwak.

16

¹ “Dinadanguwa sinapit sikwayu yaw takesi ammekayu mapa'latan sino makwana sikwayu e ammeyu ibbattanino angnguruddaw sikwak. ² Se ammerakayuna ibilang si bafulunda a Judyu. E mada'nganeno awa ino mamapatay sikwayu, nganannana si nalawara passerbina ki Diosino akwana. ³ Kunnanenayino akwanda gafu se ammerakami ammu anni Ama. ⁴ Dinadanguwa sinapit yaw sikwayu takesi nanu akwanda sikwayu, madandandaw si sinapikkun sikwayu.”

Ino A'akwanino Espirituwi Dios

Sinubburangkappayi Jesusino sapitanna si, “Ammek sinapit yaw sikwayu si'in se nagyanak kepay sikwayu. ⁵ Udde sapitangkun sikwayu sito ingkein se gauuliyakun sino nanundun sikwak. Udde mayan awaningke sikwayuwa mabbebut nu sintawino anganku? ⁶ On, se malowino nakandaw sino sinapikku. ⁷ Udde gakkuruwino sapitanku sikwayu, pallawarandokappay nu umanawak. Se nu ammek umanaw, ammena dama a gumamwangino manuffun sikwayu. Udde nu umanawak, dundunangkuna sikwayu. ⁸ Nanu gumamwang, ipakaammuna sino tolayira si nabbakabakkannino annandanda mappeafu sino liwat. Ipakaammuna kappay si nabbakabakkannino annandanda mappeafu sino

kinagaddangku andino pangukumanna i Dios sikwara. ⁹ Mapeafu sino liwat, ipakaammuna si liwa'deno ammera nanguruwan sikwak. ¹⁰ Mapeafu sino kinagaddangku, ipakaammuna si gakkuruwa naggaddanggak. Ino pangammuwanda, umangngak ki Ama e ammerakunna maita. ¹¹ Mapeafu sino pangukumani Dios sino tolayira, ipakaammuna si naukumin e makastiguna i Satanas a turayino ammera mangurug.

¹² “Oddu kappenaddino anggangkuwa ituldu sikwayu, udde madyakkepaya dandammandaw.

¹³ Udde kadde, se nanu gumamwangino Espirituwi Dios a mangipakaammu sino kakuruwan, antuneno mifuyut sino nakandaw ta maammuwandaw amminino kakuruwan. Ino sapitanna, ammena maggabwat sino nakammangkepaya, nu ammena lud sapitannino diningngangnga ki Dios. E ituldunana kappay sikwayuweno makwa so maddagguna aw.

¹⁴ Madayawak gafu sikwana, se idutungngana sikwayuweno anggangkuwa ipakaammu.

¹⁵ Ammina akwi Ama, akwak kappay, antu gafuna a sinapikku si ino anggangkuwa ipakaammu ino idutungnga sikwayu.”

Ino Kapataliyanneno Loneno Nakanda Si Nap-pelalota Langgak

¹⁶ Wasinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Ammena mabayag e ammerakunna itan, udde ammena kappay mabayag e itandak kappena.”

¹⁷ Ino korwanira a adalanna, nakkakibikibebutira si, “Sanneno anggamma sapitan? Kunna si ammena mabayag e ammetam maita e ammena

kappay mabayag e itantamma kappay. E kunna kappay si gafu se umang ki Amana. ¹⁸ Sanneno anggama sapitannino ammena mabayag? Ammetam ma'lud maawatan.”

¹⁹ Ammuwi Jesus si angganda a mabbebut sikwana, antu gafuna, sinapi'na sikwara si, “Ma, makkakibikibebukkayu mappeafu sino sinapikkuwa ammena mabayag e ammerakunna itan e ammena kappay mabayag e itandak kappena? ²⁰ Gakkurug yo sapitangku sikwayu, mattangikkayu anna mabbiningakayuna, udde maanggammeno tolayira a ammera mangurug sikwak. Malowingke ino nakandaw, udde mapataliyanna si nappelalota langgak. ²¹ Ino keampariyanna, ino bafaya gaaanak. Madararan se nada'ngennino panakanna. Udde nanu mallawanino kalu'bit, kalyawannaneno lona, se maanggammingke gafu sino kalu'bit. ²² Kunna kappay sikwayu, malowino nakandaw sito ingkein. Udde makkaititetta kappay, e nappelalo'nenno langga'daw. E awanna makaari sinaya langga'daw.

²³ “Nanu mada'nganenaya tiyempo, awanin nadda ibebu'daw sikwak. Gakkurug yo sapitangku sikwayu, massiki sanneno arangngandona ki Ama, iya'danana sikwayu gafu sino nittatandaw sikwak. ²⁴ Makkiyad sito ingkein, awangkepay inarandaw gafu sino nittatandaw sikwak. Sitoya, marangkayu ta maa'dangkayuna takesi maanggangkayungke.”

Ino Nangaffutani Jesus Sino Matturay Sito Lubag

²⁵ Wasinoy, sinubburani Jesusino sinapi'na si, "Amminino sinapikku sikwayu, passiya ampariyino nepassapikku. Udde mada'nganeno awa ammek iyampariyino sapitangku sikwayu, nu ammek lud sapitanningke a ipakaammu sikwayuweno mappeafu ki Ama. ²⁶ Nanu madatangngenoya aw, antuneno parangngandaw gafu sino nittatandaw sikwak. Bakkanna'ngaddino marang ki Ama para sikwayu, ²⁷ se anggammindakayuwi Ama, gafu se anggandak anna kuruwandokappay si naggabwatak sikwana. ²⁸ Gakkuruwa naggabwatak ki Ama e inangngak sito lubag, e sitoya, anawangku yo lubag ta muliyak ki Ama."

²⁹ Waso kunnenoy, sinapitino adalannera si, "Itannu, maawatamminnino sinapi'nu se ammemun neyamparig. ³⁰ Sitoya, ammumin si ammum ammin. Massiki ino ana sino nakammiya ibebu'mi nad sikwam, ammumun. Antuweno panguruwammi si naggabwakka ki Dios."

³¹ Sinapiti Jesus si, "Manguruggayun? ³² Se ara'niyennino tiyempowa makakarawatwekayu. Tatatata sikwayuweno umang sino balenangkep, e matakak. Udde ammek gakkuruwa matak, se kanayuna ana i Ama sikwak. ³³ Sinapikku yaw sikwayu takesi massiyanakkino nakandaw gafu sino nittatandaw sikwak. Padyatandakayuneno tolayira a ammera mangurug sikwak, udde patuyaggandonaddino nakandaw, se inaffukkunnino matturay sito lubag."

17

Ino Nikararani Jesus Sino Bagginangkepay

¹ Wasin sinapiti Jesus sinoy, sinangaw sey langita mikararag si, “Ama, nada'ngennino tiyempok. Ipaitamino kedayawangkuwa Abbingngu takesi ipaitak kappeneno kedayawannu. ² Se neya'dam sikwakino kalintiyana matturay sino ammina tolai, takesi a'dangku si biyaya manayunino ammina tolai netala'ngu sikwak. ³ E antuyawino biyaya manayun, ino pangammuwanda sikwam a tata ke a gakkuruwa Dios annino pangammuwanda kappay sikwak a Jesu Kristo a dinundunnu. ⁴ Nepaitak sito lubaggino kedayawannu, se inangwak amminino nepakwam sikwak. ⁵ Sitoya, Ama, pulindak sitan agyanannu takesi medayawak kappay a kuneno nedayawangku sin naganangku sikwam sin ammena kepay napatatu yo lubag.”

Ino Nikararani Jesus Sino Adalannera

⁶ “Ino tolemira a pinilim sito lubagga netala'ngu sikwak, nepakaammuk sikwareno kinadiosnu. Tolemira, e netala'nguwersa sikwak. Kinuruddeno sinapi'nu, ⁷ e sitoya, naammuwandan si ikkeno naggabwatanino ammina inangwak anna sinapikku. ⁸ Se kinuruddeno netulduk sikwara a sinapi'nu sikwak, e ammurannu si ikkeno naggabwatannu anna ikkeno nanundun sikwak.

⁹ “Ino ikararangku, bakkanna ammina tolai, nu ammena lurino tolai a netala'ngu sikwak, se akwamira. ¹⁰ Ammina akwak, akwamira kappay, e ammina akwam, akwakira

kappay, e madayawak gafu sikwara. ¹¹ Sitoya, anawangku yo lubag e muliyak sikwam, udde ino tolayira a netala'ngu sikwak, matakira sito lubag. Ikka a nadosana Ama, imutannuwera sino pannakadamam takesi mittateno nakanda a kunna payino nakanta. ¹² Sin agyanangku sikwara, inimukkuwera gafu sino pannakadamama neya'dam sikwak. Awaningke sikwara a nekatway sikwak, fera pelangino tata a manggamma mekatway, takesi meyakkuruwino neturak sino sapi'nu.

¹³ “Sitoya, ara'niyennino puliyangku sikwam. Antu gafuna, sapitangku yaw sikwam takesi dingngaggandera liyekira a anawan takesi maanggammirangke a kunna pay sikwak. ¹⁴ Netulduk sikwareno ammina sinapi'nu sikwak, antu gafuna a kababannireno tolayira a ammera mangurug sikwak, se nekunnera sikwaka tangananino nakanda sino nakammeno ammera mangurug. ¹⁵ Ammek arangngan si iyanomira sito lubag, nu ammek lud arangngan si imutannuwera takesi ammayira affutanni Satanas. ¹⁶ Se amme nekunneno nakanda sino nakammino tolayira a ammena mangurug, se nekunnera sikwak. ¹⁷ Gafu sino sapi'nuwa kakuruwan, ilasinnuwera sino narakkat takesi akwanda pelangino panggammannu, se passiya gakkuruwino sapi'nu. ¹⁸ Dundunangkuwera si umang manuldu sino sapi'nu sino tolayira sito lubag a kunna payino nanundunannu sikwak. ¹⁹ Iya'dak sikwamino baggik ta matayak para sikwara takesi melasinira sino narakkat ta akwanda pelangino panggammannu.”

Ino Nikararani Jesus Sino Amminira A Mangu-rug

²⁰ “Bakkampelang yo adalanguwereno ikararangku, nu ammena lud amminirana a mangurug sikwak gafu sino ituldura mappeafu sikwak. ²¹ Ama, ikararaggu si mittata naddino nakanda a kunna payino nakanta, takesi kuruwannino tolayira si ikkeno nanundun sikwak. Mittatera nad sikwata a kunneno anak sikwam anna anaka sikwak. ²² Neya'dak sikwareno pannakadama a neya'dam sikwak, takesi mittateno nakanda a kunna payino nakanta. ²³ Anak sikwara e anaka kappay sikwak takesi mittatengke ino nakanda, takesi maammuwannino tolayira sito lubag si ikkeno nanundun sikwak, e maammuwanda kappay si nekunneno aggangammu sikwara sino aggangammu sikwak.

²⁴ “Ama, anggangku si ino tolayira a netala'ngu sikwak, mesapatira sikwak sey langit ta itandeno kinadioskusku. Inaya kinadioskusku, neya'dam sikwak se inanggammanak sin ammena kepay naparatu yo lubag.

²⁵ “Ama a naggaddang, ino ammera mangu-rug sikwak, ammeraka inammu. Udde ammutaka, e iyawira a adalangu, ammura si ikkeno nanundun sikwak. ²⁶ Se nepakaammuk sikwareno kinadioskusnu, e pakadadaggananguweno ipakaammuk sikwara takesi makkaaanggam-mira a kunna payino aggangammu sikwak, e ana'nga sikwara si makkikiyad.”

18

Ino Nano'manda Ki Jesus

(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-52; Luc. 22:47-53)

¹ Wasin nasinduwenni Jesus a nakkararag, inanawira andino adalannera e naddamman-gira sino alungunga Kidron. Aneno nafudduka kayuwa olibo sinay, e antuweno inangnganda.

² I Judas a nilaku ki Jesus, ammuneno agyananda se dayandana umanda Jesus andino adalannera sinay. ³ Antu gafuna, inangngi Judas sinaya nifuyut sino sindaluwera andino gwardiyana Templo a dinundunino pangafuwanirana padi andino Fariseowera. Nassirwatira anna narmasira.

⁴ Gafu se ammuwi Jesus amminino makwa sikwana, inangngera dinambal e sinapi'na si, "Inyeno tufukandaw?"

⁵ E kunda si, "I Jesus a taga-Nazaret."

"Ikkanak," kunni Jesus. I Judas a nilaku sikwana, nakita'dag sino sindaluwera.

⁶ Assapi'langi Jesus si "Ikkanak," ninunurira e naletwarira.

⁷ Wasinoy, nebebukkappayi Jesus si, "Inya ma'lurino tufukandaw?"

E sinapi'da kappay si, "I Jesus a taga-Nazaret."

⁸ "Ikkanak kungkummangke sikwayu," kunni Jesus. "Nu ikkanakino tufukandaw, ammeyu nad idagga yo bafulungkuwera." ⁹ Antuweno sinapi'na takesi meyakkuruwino sinapi'na sino Amana si awaningke nawawan sino tolayira a netala'nga sikwana.

¹⁰ I Simon Pedro, agyanino sase'na, e sinu'nu'na, e binakangnga i Malco a aripannino

afafuna padi, e nagingaranino diwanana layangnga. ¹¹ Sinapiti Jesus ki Pedro si, "Iyalangngu yan sase'nu. Aringngu nalang si ammayangkuweno ipalawumi Ama sikwak?"

Ino Ina'langani Jesus Ki Anas

¹² Wasinoy, ino sindaluwera, ino kapitanda, andino gwardiyerana Judyu, dino'manda i Jesus e binaluddeno kama'na. ¹³ Ino palunguwa niyangnganda i Anas a katuwangani Caifas a afafuna padi sinoya run. ¹⁴ I Caifasino nassapit sino Judyuwera si unoyнено tata ke ino matay ta mabiyayino kalubbunanner.*

Ino Pittaneno Niimaddani Pedro Ki Jesus

(Mat. 26:69-70; Mar. 14:66-68; Luc. 22:56-57)

¹⁵ Da Simon Pedro annino tata kappaya adalani Jesus, dinandanira sikwana. Inaya bulunna, ammuneno afafuna padi, antu gafuna, nebulun ki Jesus a sinallung sino alasangngeno kalawatanna balay. ¹⁶ Udde i Pedro, natak sino lasin. E nuliyeno bulunna, e sinatabbangngeno bafaya mindag sino lamwangan nu dama i Pedro a sumallung, kasena nepatallung. ¹⁷ E sinapitino bafay ki Pedro si, "Bakkangka kaggappayino adalannenaya tolay?"

"Bakkan," kunni Pedro.

¹⁸ Gafu se la'bat sinoy, nafuyino aripannira andino gwardiyera, e naggarenuwera. E inang kappayi Pedro a nakigarenu sikwara.

Ino Nimbistigarano Afafuna Padi Ki Jesus

(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71)

* **18:14** 18:14 Jn. 11:49-50

19 Wasinoy, ino dadana afafuna padiya i Anas, inimbistigarna i Jesus mappeafu sino adalannera annino tulduna. 20 E sinabbi Jesus si, “Ammina netulduk, sinapikku so a'langino tolayira. Kanayunaka manuldu sino pakkakarampattan amminino Judyu a sinagogara annino Templo. Awaningke a sinapikku si likilikud. 21 Mayan ikkanakino pabbebutannu a bakkannino tolayira a naningngag sikwak? Ira naddino pabbebutannu se inammureno sinapikku.”

22 Wasin sinapiti Jesus inoy, sinipangngino tata a gwardiya, e sinapi'na si, “Ansanna lang kunnayanino annabbangngu sino afafuna padi?”

23 E sinapikkappayi Jesus sikwana si, “Nu wara narakkat sino sinapikku, sapitannu. Udde nu gakkuruwino sinapikku, mayan sinipangngak?”

24 Waso kunnenoy, nepeiyangi Anasi Jesus a aggabalud ki Caifas a afafuna padi.

*Ino Niimaddangkappayi Pedro Ki Jesus
(Mat. 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luc. 22:58-62)*

25 I Pedro, agyangkepay sinaya maggarenu, e nabbebutino korwanira sikwana si, “Bakkangka kaggappayino tata adalannenaya tolay?”

“Bakkan,” kungkappayi Pedro a neimad.

26 Ino tata a aripannino afafuna padi, a wayi kappayino giningarani Pedro, sinapi'na si, “Bakkangka kaddino tata a initaka mamumbulun sikwana sino fudduk?”

27 Udde neimaggappayi Pedro, e nassirallotinnino lalung.

Ino Ina'langani Jesus Ki Gubernador Pilato
(*Mat. 27:1-2, 11-25; Mar. 15:1-15; Luc. 23:1-25*)

²⁸ Waso gigi'battin, neanawino pangafuwani-rana Judyuwi Jesus sino balayi Caifas, e neyanda sino balayi Gubernador Pilato. Udde am-mera sinallung sino balena gubernador, gafu sino gagangera a nu sumallungira sino balena bakkanna Judyu, ammera dama a makikkan sino fiyestana La'wutan se mebilangira a nadakkut.

²⁹ Gafu sinoy, nallawani Gubernador Pilato a nakitatabbag sikwara, e sinapi'na si, "Sanneno ipaliwa'daw sitana tolay?"

³⁰ E sinabbino pangafuwanira si, "Nu bakkan nadda minalliwat, ammemi nad neyang sik-wam."

³¹ E sinapiti Pilato sikwara si, "Ikkayu pelangino makammu, ukumandawingkepaya metuntul sino lintiddaw."

E sinabbadda si, "Udde ikkamiya Judyu, awana kalintiyammiya mamapatay si tolay."

³² Kunnenoyino nakwa takesi meyakkuruwino sinapiti Jesus mappeafu sino ipatena.

³³ Waso kunnenoy, sinallung kappayi Pilato sino balena, e nepaayangnga i Jesus. E nebebu'na si, "Ikkeno Arina Judyu?"

³⁴ E sinabbi Jesus si, "Iyana ibebu'nu, nag-gabwakkad sino nakammu onnu wara korwana nassapit sikwam?"

³⁵ E sinapiti Pilato si, "Ma, aringngu si Judyuwak? Ino kalubbunannu andino pangafuwani-rana padiyu, ireno nangidarum sikwam sikwak. Sanna ma'lurino liwa'nu?"

³⁶ E sinabbi Jesus si, “Ino kinaturek, tanganan sino turayira sito lubag. Se nannud ariyak sito lubag, nakiyuba'naddino tolekira takesi ammera'ngad dino'manino Judyuwera. Udde ino kakuruwanna, bakkan sito lubaggino naggabwatanino kinaturek.”

³⁷ “Nu kunnenoy, arika mantu?” kunni Pilato.

E sinapiti Jesus si, “Ikkeno nassapit si ariyak. Ino gafuna a inangngak sito lubagga neyanak, takesi ipakaammukino kakuruwan. Massiki inyeno manggam sino kakuruwan, dingngaggandeno sapitangku.”

³⁸ “Adasi wara kakuruwan?” kunni Pilato.

Wasinoy, nallawangkappayi Pilato, e sinapi'na sino Judyuwera si, “Awaningke a naammuwangku si liwa'na. ³⁹ Udde aneno gagangeyuwa kadda fiyestana La'wutan, wara ilawangku si tata balud. Anggandomantu ta pallawanangkuweno ariyuwa Judyu?”

⁴⁰ “Bakkan yan! I Barrabasino anggammiya ilawannu,” kunda a nekulawu. I Barrabas, gumattakawa nangontara sino gubiyernu.

19

Ino Nassapitanda Si Matena I Jesus (Mat. 27:26-31; Mar. 15:16-20)

¹ Waso kunnenoy, nepasiwa'watti Pilatowi Jesus sino sindalunera. ² E binalikokawandeno nasasit, e nesinga'da ki Jesus a kunnangke koronana, kasera kappay nepabbarawasi si nalibaga a kunnangke barawasina ari. ³ E nappatapataliyera a inara'ni sikwana a nassapit si, “Madayoka nadda Arina Judyu,” e sinipasipanda.

⁴ Wasinoy, nallawangkappayi Pilato, e sinapi'na sino Judyuwera si, "Itandaw, ipaa'langkuna sikwayu takesi maammuwandaw si awana ammu si liwa'na." ⁵ E nallawani Jesus a nasingatan si asit anna nabbarawasi si nalibaga. E sinapiti Pilato sikwara si, "Itandaw yawa tolay."

⁶ Wasin initeno pangafuwanirana padi andino gwardiyera i Jesus, nekulawura si, "Papatayan-nun! Ilansam si krus!"

Udde sinapiti Pilato sikwara si, "Ikkayungkepe-mantuweno milansa sikwana si krus, se nu ikkanak, awana ammu si liwa'na."

⁷ E sinapitino Judyuwera si, "Udde aneno lintimmi, e gafu sinaya lintig, matenad, se sinapi'na si antuweno Abbingi Dios."

⁸ Wasin diningngaggi Pilatowenaya sinapi'da, nangkakatalaw. ⁹ E sinallung kappay sino balena e nebebu'na ki Jesus si, "Sintoma'lurino naggabwatannu?" Udde amme sinabbi Jesus. ¹⁰ "Mayan ammeka sumabbag?" kunni Pilato. "Ammengkad ammu si aneno kalintiyangkuwa mangipalawan sikwam onnu mangipalansa sikwam si krus?"

¹¹ E sinabbi Jesus si, "Awana kalintiyannu sikwak nu amme nad neya'da i Dios. Antu gafuna, ino nangiyalawat sikwak sikwam, nadammattino liwa'na amma sikwam."

¹² Wasin diningngaggi Pilato inoy, anggam-mangkein si ipalawanna i Jesus. Udde ino Judyuwera, nekulawuramman a nassapit si, "Nu pallawanannu yan, gakkuruwingke si ammem ta'dagganino Emperador, nu bakkan lurino

kalingana. Se massiki inyeno massapit si ariyeno bagginangkepay, mekontara sino Emperador.”*

¹³ Wasin diningngaggi Pilatowenaya nekulawura, nepalawanna i Jesus sino balena, kasena inang nattuttud sino attutturanna ukum. Inaya attutturanna ukum, agyan sino natuping si batuwa minggan si Gabata sino dami'na Judyu. ¹⁴ Sin nattutturanna sinay, arani'yen si tangnganaw sino awa pidadananino Judyuwera para sino fiyesta. Sinapiti Pilato sino Judyuwera si, “Antuyawino ariyu.”

¹⁵ Udde neangkakulawura si, “Papatayannun! Papatayannun! Ilansam si krus!”

E nebebuti Pilato sikwara si, “Anggandaw ta pelansakino ariyu si krus?”

E sinabbino pangafuwanirana padi si, “Awana korwan si arimi nu bakkampelangino Emperador.”

¹⁶ Antuweno neyalawatimpelangi Pilatowi Jesus sikwara ta melansara si krus.

Ino Nelansani Jesus Sino Krus

(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43)

¹⁷ Wasinoy, inappennino sindaluwera i Jesus, e nepabuttundeno krusna, e neyanda sino kulura ngananda si Agyananna Takata'nga Ulu, a Golgoteno nganna sino dami'na Judyu.

¹⁸ Antuwenayino nilansanda ki Jesus sino krus. E agyangkappayino adwera a lalaki a nelansara sino krusdera, e nepatangara i Jesus sikwara.

* **19:12** 19:12 I Emperador Tiberio sey Romeno nanotuk ki Pilato si gubernador sey Judea, e agyanino turena a mari ki Pilato nu wara pakkuranganna.

19 Aneno neturakki Pilato a nepeekwana sino krusi Jesus a kunna si, "I Jesus a taga-Nazaret, ino Arina Judyu." 20 Odduwa Judyuweno nakabasa sinoy se ara'niyeno nilansanda ki Jesus sey Jerusalem, e neturak sino dami'na Judyu, Roma, anna Griego. 21 Antu gafuna a inangngino pangafuwanirana Judyu ki Pilato e sinapi'da si, "Pataliyannuweno netura'nguwa 'Arina Judyu,' takesi itura'ngu si, 'Sinapi'na si antuweno Arina Judyu.' "

22 Udde netabbi Pilato si, "Ino neturakkun, ammenan maangkakwa."

23 Wasin nelansennino sindaluwera i Jesus, inappareno barawasina e ginaradwara a appat. E inappara kappayino ata'nanga barawasina a awana natubburanna. 24 E nattatarabbanda si, "Nalawad nu ammetam pissayan, ta pabbabin-nunutantam ta itantam nu inyeno makangkwa." E antuweno inangwara. Kunnenoyino nakwa ta meyakkuruwino nepeturakki Dios a kunna si, "Ginaradwareno barawasik, e nabbin-nunutandeno barawasika ata'nang."†

25 Agyanino aggata'dag sino idangngeno krusi Jesus, a ino inana, ino kolakino inana, i Maria a atawa i Cleofas, anni Maria Magdalena. 26 Inita i Jesusino adalana iiddukanna a aggata'dag sino idangngeno inana, e sinapi'na ki inana si, "Ina, ibilangngu yan si abbingngu." 27 Kasena nekun sino adalanna si, "Ibilangngu yan si inam." E makkiyad sinoy, inayanino adalani Maria a makiigyan sino balena.

† 19:24 19:24 Salmo 22:18

Ino Natayani Jesus

(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49)

²⁸ Wasinoy, ammuwenni Jesus si inangwanan amminino nepakwa i Dios sikwana, e sinapi'na si, "Mauwawak," takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios. ²⁹ Aneno malukung sinaya nannu si kilam. Nesosawino sindaluwera si manusup sinaya tayug, kasera nebabbad si kallakayuwa hisopo, e netayadda ta sussupanni Jesus. ³⁰ Wasin sinussupi Jesus inoya tayug, sinapi'na si, "Neyakkuruwin." E nalluntay se natayin.

Ino Nanudukanda Ki Jesus

³¹ Ino pangafuwanirana Judyu, inangngira ki Pilato ta arangnganda si pabanduna sino sindaluwereno takkiyeno nelansarera takesi malanira a matay e maariyennino baggira sino krusda. Antuweno inangwara se ino metufara awino awna aggimwangan, e napatyingke se meyindan sino fiyesta, e ammera anggam si agyangkepayino baggira sino krus. ³² Antu gafuna, inangngino sindaluwera, e binandureno takkiyeno adwera a nelansa sino krus so aruruwi Jesus. ³³ Udde wasin nada'ngara i Jesus, ammera binanduweno takkina, se initara si natayin. ³⁴ Udde ino inangweno tata a sindalu, nedukkalneno sayyangnga sino kanawiti Jesus, e nallawaninnino ada anna danum. ³⁵ Ino nakaita sitawa nakwa, ta'dagganneno kakuruwanna takesi manguruggayu pay. Gakkuruwino sapitanna se ammuneno nakwa. ³⁶ Nakwa ammin inoy takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios a

kunna si, “Awana mabandu si massiki tata sino tulangnga.” ‡ 37 E ana kappayino nepetura'nga a kunna si, “Aggitandaneno dinukkalda.” §

Ino Netanammani Jesus

(*Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56*)

38 Wasin nabalinin inoy, agyani Jose a taga-Arimatea a inang ki Pilato ta arangnganneno baggiyi Jesus. I Jose, nangurug ki Jesus, udde ammena nepakaammuweno nanguruwana se mattalaw sino pangafuwanirana Judyu. Nepurayi Pilato, antuweno inangnga inappeno baggiyi Jesus. 39 Nebulun sikwana i Nicodemo, a antuweno tolaya inang nakitatabbag ki Jesus si tata gafi. Wasin inangngira, neyangkalini Nicodemo si tallufuluwa kilowa bambanguwa mirra anna aloe. 40 Inappareno baggiyi Jesus, e bina'battanda si sinnuna naekwanan si bambangug, se antuweno gagangena Judyu nu mitanammira si natay. 41 Aneno nafudduka mula a ara'ni sino nilansanda ki Jesus. E ana kappayino bawuwa tanamma agweb sinaya awangkepay netanam. 42 Gafu se ara'niyennino awna agginwangan, anna ara'niyenaya tanam, antuweno netanandani Jesus sinay.

20

Ino Nanggangoliyani Jesus

(*Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8; Luc. 24:1-12*)

1 Wasi gigi'ba'na Lingguwa lammuk kepay, inanda Maria Magdalena sino tanammi Jesus,

‡ 19:36 19:36 Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20 § 19:37 19:37 Zacarias 12:10

e initana si naariyennino batuwa gagalu'нено tanam. ² E nalayawa inang sikwara Simon Pedro annino tata a adalana iiddukani Jesus, e sinapi'na sikwara si, "Inappareno baggiyeno Afutam sino tanamma, e ammemi inammuweno niyangnganda sikwana."

³ Antu gafuna, inanda Pedro annino tata a adalan sino tanam. ⁴ Nalayawira a adwa, udde natuyagga malayawino buluni Pedro amma sikwana, e inuntananna a ginamwang sino tanam. ⁵ E inokabba nisirib sino tanam, e initaneno sinnuna nepama'ba'da ki Jesus, udde ammena sinallung. ⁶ Wasinoy, ginamwangi Simon Pedro, e nangawwata sinallung sino tanam, e initaneno sinnuna nepama'ba'da ki Jesus a newagga sinay. ⁷ E initana kappayino sinnuna nepamabbadda sino uluwi Jesus a nalukuta nepassig sino nepama'ba'da sino baggina. ⁸ Kasena pay sinallungino buluni Pedro, e initana kappay ammin, antuweno nanguruwanna si nangngangoliyi Jesus. ⁹ Udde ammera kepay naawatanino nepeturakki Dios a sapitanna si maawag si mangngangoliyi Jesus.

*Ino Nappaddani Jesus Ki Maria Magdalena
(Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)*

¹⁰ Wasinoy, inanawinnino adwera adalan. ¹¹ Udde i Maria Magdalena, natak sino tanamma makatangangit. Wasin aggetangangit, inokabba nisirib sino tanam, ¹² e aneno adwera a anghela initana a nabbarawasiyera si nafuraw. Aggatutturira sino newagganino baggiyi Jesus. Ino tata, nagan sino nalunananna, e ino tata,

nagyan sino kuyatanna. ¹³ E sinapi'da sikwana si, "Sanneno itangi'nu?"

E sinabbi Maria si, "Inappareno baggiyeno Afumi, e ammek inammuweno niyangnganda sikwana."

¹⁴ Assapi'na lang sinoy, nabbaliwit, e ininitana i Jesus a aggata'dag sinay, udde ammena naimunuwan. ¹⁵ E sinapiti Jesus si, "Sanneno itangi'nu? Inyeno tufukannu?"

Ino dinandammi Maria, aringnga si antuweno gumaimut sino mulera sinay, antu gafuneno nasapitanna si, "Afu, nu ikkeno niyanaw sikwana, sapitannu nu sintawino niyangngannu sikwana ta angku appan."

¹⁶ "Maria," kunni Jesus.

E ina'langi Maria sikwana a sinapi'na si, "Rabboni." (Ino anggama sapitan sino dami'na Judyu, Mesturu.)

¹⁷ Sinapiti Jesus si, "Ammerak iggamman, se ammek kepay nuli ki Ama. Umanggu lud ituldu sino kakkolakuwera si muliyak ki Ama a Amayu kappay anna ki Diosku a Diosdokappay."

¹⁸ Waso kunnenoy, inangngi Maria a netuldu sino adalanira si ininitana i Afu Jesus, e nepakaamuneno sinapi'na sikwana.

Ino Nappaddani Jesus Sino Adalannera

(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49)

¹⁹ Wasi gafinenoya Linggu, nakkakarampatino adalanira i Jesus, e nealladdoreno balay se mattalawira sino pangafuwanirana Judyu. E kaka'meng kelanga ininitara i Jesus a nakita'dag sikwara, kasena nekun si, "Nasiyana'ngaddino

nakandaw.” ²⁰ Wasin sinapi'nenoy, nepaitaneno kama'na andino kanawi'na sikwara. Maanggamingke ino adalannera se initareno Afura. ²¹ E sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Nasiyana'ngaddino nakandaw. Dundunan-takayu a kunna payino nanundunani Ama sikwak.” ²² Kasenera inallafan e sinapi'na si, “Maa'dangkayu si Espirituwi Dios, ²³ takesi nu inyeno ituldum si napakomanino liwa'na, pinakomaninni Dios. Udde nu inyeno ituldum si ammena napakomanino liwa'na, amme kappay pinakomani Dios.”

Ino Nappaddani Jesus Ki Tomas

²⁴ Wasin nappadda i Jesus sino adalannera, awan sikwara i Tomas a ngananda si Siping a tata sino karadwera a adalanna. ²⁵ Antuweno sinapitino korwanira a adalan sikwana si initar a i Afu Jesus. E sinapiti Tomas sikwara si, “Nu ammek itan anna gi'nannino gafanna lansa sino kama'na, anna nu ammek appanganino kanawi'na, ammekungke mangurug sitan.”

²⁶ Waso metufara Linggu, nakkakarampakkappayino adalanira i Jesus, e agyani Tomas. Nealladdoreno kayatan, udde kaka'meng kelang sinallungi Jesus a nakita'dag sikwara. E sinapi'na si, “Nasiyana'ngaddino nakandaw.” ²⁷ Kasena nekun ki Tomas si, “Itannu yo kamakku anna gi'nannuweno pila'na, appanganu kappay yo kanawikku. Ammeka maddaladudwa ta manguruggan.”

²⁸ E sinapiti Tomas si, “Ikkeno Afuk annino Diosku.”

²⁹ E sinapiti Jesus sikwana si, “Nanguruggan se initarak. Maanggammino manguruwira, massiki ammerak itan.”

Ino Gafuna A Neturak Yawa Leburu

³⁰ Oddu kappayino kakka'bawa senyala nepaita i Jesus sino adalannera a ammena neturak sitawa leburu. ³¹ Udde iyawira a neturak sitaw, neturakkira takesi kuruwandawa i Jesusino Kristo a Abbingi Dios. E nu manguruggayu sikwana, mabiyaggayu si makkikiyad gafu sino nittatandaw sikwana.

21

Ino Nappaddangkappayi Jesus Sino Pituwera A Adalanna

¹ Wasin nalla'wutino pipidya a aw, nappadda kappayi Jesus sino adalannera sino dappi'nenobebaya Tiberias. Kunnayawino nepappaddana.

² Nakkakarampa'da Simon Pedro, i Tomas a ngananda si Siping, i Natanael a taga-Cana a lubbunna Galilea, ino adwera a abbingi Zebedeo, annino adwera kappaya adalana Jesus.

³ E sinapiti Simon Pedro sino bulunnera si, “Umangngak manigay.”

E sinapi'da si, “Mangkami pay sikwam.” E natakayira si abanga inang nanigay, udde awaningke inappara si pafafi.

⁴ Wasin galalattakinnino sinag, agyani Jesus a aggata'dag sino dappi'na bebay, udde ammera maimunuwan. ⁵ E sinapi'na sikwara si, “Wara inappayu?”

“Awaningke,” kunda.

⁶ E sinapi'na sikwara si, “Tanandaw yan sigeyu sitan padiwananneno abang, ta wara maappayu.” E sinandeno sigera, e ammeran mea'dangino sigay gafu so kaodduweno kinannara.

⁷ Waso kunnenoy, ino adalana iiddukani Jesus, sinapi'na ki Pedro si, “Antuwenayino Afutam.” Wasin diningngaggi Simon Pedro inay, nabbarawasiyen se nallu'bung, e nakkangkama nallattu sino danuma umang ki Jesus. ⁸ Ino korwanira a adalan, natakira sino abanga mamu'but sino sigaya napannu sino kinannara. Ammena aroyuweno dappit se tatut si metro pelang.

⁹ Wasin gina'dangira sino dappit, initareno lamisa netunu sino afuya narrarang, e ana kappayino tinapay. ¹⁰ E sinapiti Jesus sikwara si, “Miyangkayu sitaw sino bawuwa kinannayu.” ¹¹ E nuliya Simon Pedro sino abang, e neya'danganganino sigaya napannu si darokkalla lamis. Kadwatut si limafulu e talluweno kaodduna, udde massiki kunnenoyino kaodduna, ammena napissayino sigay. ¹² E sinapiti Jesus sikwara si, “Akkayun taw ta mindadanetamun.” Awaningke naturid sikwara a mappakibebut sikwana nu inya, se ammura si i Afu Jesus. ¹³ Wasinoy, inappa i Jesusino tinapay andino lamisira, e neyannena sikwara. ¹⁴ Antuweno pi'luna a nappaddani Jesus sino adalannera kiyad sin nanggangoliyanna.

Ino Sinapiti Jesus Ki Pedro

15 Wasin nasinduwerana nindadan, sinapiti Jesus ki Simon Pedro si, “Ikka Simon a abbingi Juan, dokallino aggangammu sikwak amma sino aggangandera?”

E sinapiti Pedro si, “On, Afu, ammun si anggantaka.”

E sinapiti Jesus si, “Nu kunnenoy, imutanu weno tolekira a kunnangke karnero.”

16 E nepidwa i Jesus a sinapit si, “Ikka Simon a abbingi Juan, anggammak kad?”

E sinapikkappayi Pedro si, “On, Afu, ammun si anggantaka.”

E sinapiti Jesus si, “Nu kunnenoy, imutannu weno tolekira a kunnangke karnero.”

17 Nepi'luwi Jesus a nebebut si, “Ikka Simon a abbingi Juan, gakkurug kadda anggammak?”

Malowino nakammi Pedro se namipi'luwenna nebebuti Jesus sikwana nu anggammanna, e sinapi'na si, “Afu, ammun ammin, e ammun si anggantaka.”

E sinapikkappayi Jesus sikwana si, “Imutannu mantuweno tolekira a kunnangke karnero.”

18 Sinubburani Jesusino sinapi'na sikwana si, “Gakkurug yo sapitangku sikwam, sin kabbingngu, ikkangkepayino nabbarawasi e inangka sino aanggammu, udde nanu malakekan, iso'yannuweno kama'nu e baluranda takesi iyandakana sino ammem anggammanna angan.”

19 Sinapiti Jesus inoy se nipakaammuneno makwana ki Pedro so katayanna takesi antuneno kedayawani Dios. Wasinoy, sinapiti Jesus sikwana si, “Dumandangka sikwak.”

Ino Sinapiti Jesus Mapeafu Sino Adalana Iiddukanna

²⁰ Wasinoy, nabbaliwiti Pedro, e initaneno adalana iiddukani Jesus a dumandan sikwara. Antuwenayino adalana nassandig ki Jesus sin namuwafanda a nappakibebut sikwana nu inyeno milaku sikwana. ²¹ Wasin inita i Pedro inaya adalan, sinapi'na ki Jesus si, "Afu, sannaneno makwa sikwana?"

²² E sinapiti Jesus sikwana si, "Nu anggangku si mabiyag kiyad sino puliyangku, awana biyangngu sitan. Dumandangka pelang sikwak." ²³ Gafu se sinapiti Jesus inoy, nad-ingngag amminino nanguruwira si ammena matay inaya adalan. Udde bakkanna kunnenoyino sinapiti Jesus, sinapi'na pelang si, "Nu anggangku si mabiyag kiyad sino puliyangku, awana biyangngu sitan."

Ino Ambu'nenno Turak

²⁴ Ikkanakino adalani Jesus a nassapitanna sinoy. Ta'daggangku si gakkuruwino neturak sitaw, se ikkanak kappayino nanurak sitaw, e ammumi si gakkurug amminino ana sitaw.

²⁵ Odduweno korwanira a inangwa i Jesus a ammek neturak. Se nu meturakkira nad ammin, ammena nad dama a meekwa sito lubaggino leburuwa keturakkanda.

Ga'dang
Ga'dang: Ga'dang New Testament

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ga'dang

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
d27dc212-1a55-5d51-8f9d-54742e300a0f